

Ванредни парламентарни избори

ПРИВРЖЕНИ ПАТРИЈАРХАЛНИМ ВРЕДНОСТИМА, ТРАДИЦИЈИ И СЕНТИМЕНТАЛИЗМУ, СРБИ СЕ ИДЕНТИФИКУЈУ СА ЛИДЕРОМ

Грађани Србије су на недавно одржаним ванредним парламентарним изборима дали легитимитет Српској напредној странци (СНС). Поменута странка са својим коалиционим партнерима има натполовичну већину од 156 посланика. Александар Вучић изабран је за новог премијера уместо Ивице Дачића који ће бити министар спољних послова и први потпретседник владе. Како би смо разумели постизборну констелацију снага и најављене мере нове владе морамо објаснити политички, економски и друштвени контекст Србије почевши од избора 2012 до тренутне позиције. Анализу ћемо засновати на два потоња аргумента због којих су избори расписани, замајац за спровођење социјално економских реформи и евроинтеграције.

Две хиљаде и дванаесте, Демократска странка после осам година прелази у опозицију. СНС је као отцепљено крило Радикала преузео палицу од ДС-а кога је тада предводио Борис Тадић. Као разлоге за то могу се навести светска економска криза и растуће незадовољство присталица Демократске странке. Није искључено да је тас на ваги било и то што је Томислав Николић изабран за претседника као нестраначка личност.

За период од годину и по, напредњаци нису успели да покрену Србију. Према индексу економске слободе за 2014 који је спровела Херитиџ фондација, јавни дуг земље износи 64 процената бруто друштвеног производа. То имплицира лошу економску климу за пословање код нас. У прилог томе ћемо рећи да је рејтинг агенција Фич рејтинг (Fitch rating) снизила кредитни рејтинг Србије. Имплицитно посматрано, то би могло да значи уздржаност потенцијалних инвеститора при одлуци да инвестирају код нас. Нашу земљу потресају хронична незапосленост и мале плате. Многи немају шта јести а неки су на рубу егзистенције. Нису предузети конкретни потези у вези са решавањем проблема партијског запошљавања. Канали социјалне мобилности остали су запушени кочећи меритократију. Процес приватизације одређених предузећа није завршен већ је постао полигон политичких махинација и малверзација. Галеника је репрезентативан пример. Привреда стагнира и импрегнирана је са деиндустријализацијом. Демагошко популистичка реторика и неиспуњена предизборна обећања резултирали су економском депривацијом и растућом социјалном напетостју.

Привржени патријархалним вредностима, традицији и сентиментализму, Срби се идентификују са лидером. У овом случају то је Александар Вучић. Тек му је четрдесет и четири. Човек који ће обезбедити бољи живот и довести Србију до чланства у Европској унији. У изградњи његовог култа личности допринели су медији својим покушајем да га прикажу у што бољем светлу. Као мериторан пример медијског спиновања наводимо Вучићево спасавање детета из сметова у Фекетићу. Српско јавно информисање је у незавидној ситуацији. Објективно и веродостојно извештавање код нас је у кризи због утицаја латентних играча.

Други разлог популарности Александра Вучића је његова харизма и надахнута обећања. Од евроскеп-

тика до еврофила. Београд на води, Ужице без воде. Ромбоидни положај руку ала Меркел употпуњује његов персоналитет. Са наше тачке гледишта, ми сматрамо да наши политички актери користе патриотске сентименте грађана како би се они идентификовали са њима и постали део њиховог бирачког тела. Позивањем на емоције и традицију, српски политичари циљају на неопредељене средње гласаче. Као што каже Вучићев омиљени социолог Макс Вебер харизма подразумева узорне особине неке особе и поредак који та особа персонификује.

Евроинтеграције су један од могућих аргумената због којег су избори расписани. Србија је у јануару започела преговоре о чланству у Европској унији за шта јој је потребан чист мандат владе да то спроведе. Највећа замерка ЕУ Србији је корупција. Уз медијски спин, хапшење Мишковића и расветљавање позадине убиства новинара Славка Ђурувије, чини се да је Вучић тај који може бити катализатор напретка у процесу преговора. Прешло се са речи на дела.

Политичка сцена у Србији је фрагментирана. Опозиција је подељена. Као таква не може бити конструктивна алтернатива растућој популарности Српске напредне странке. Демократска странка Србије која својом конезрвативном реториком одступа од шаблона није прешла цензус. Исто се догодило и Уједињеним регионима Србије Млађана Динкића. Разлог за то је алокација гласова у корист СНС која је својом кампањом приволела највећи број гласача. Упркос ерозији бирачког тела Демократска странка је ушла у парламент. Бивши претседник ове странке Борис Тадић, сада претседник Нове демократске странке је са Странком Зелених такође добио место у парламенту.

Мере нове владе предвиђају смањивање плата у јавном сектору за десет одсто, у октобру ће се разматрати и смањење пензија, планирана је имплементација новог закона о раду као и укидање солидарног пореза. Овакви поступци ће на кратак рок вероватно донети смањење буџетског дефицита. На дуже стазе није могућа консолидација јавног дуга због неефикасног развоја оних грана индустрије које би Србији обезбедили економску стабилност а самим тим солвентност враћања дугова. Предвиђа се денационализација Телекома Србија чиме би власништво над овом компанијом прешло у приватне руке. Тако би приватник диктирао услове пословања и ток капитала фирме уместо да Србија додатно јача сопствене производне снаге.

Сумирајући политички дискурс Србије, можемо рећи да нема ширег консензуса главних политичких актера око питања од опште друштвеног значаја. Подељена опозиција није конструктивна алтернатива владајућој политичкој опцији. Скупштински сазив чине проевропске партије. Упркос демократском плурализму уочљив је монизам и надпредстављеност СНС која некога може подсетити на период деведесетих прошлог века. Процес транзиције и даље није заокружен упркос привидној демократизацији и окретању ка евроинтеграцијама. Да ли је ово будућност у какву желимо?

IN MEMORIAM: ДОБРИЦА ЋОСИЋ (1921-2014)

Аутор: Звездана Бабел

Са Добрицом Ћосићем отишла је читава једна епоха. Човек који је био један од највећих српских писаца 20. века, академик и политичар преминуо је у сну у 93. години живота. Био је три пута номинован за Нобелову награду за књижевност и добитник је многобројних награда међу којима су Нинова, Његошева, Вукова, Кочићева, награда Лаза Костић, Пушкинова награда за изузетне заслуге у књижевности и многе друге. Био је први председник Савезне републике Југославије од 1992. до 1993. године. После сукоба са Слободаном Милошевићем смењен је са места председника, али је наставио да пише. Ако су га као политичара оспоравали, као писца и академика нису могли, мада су чак и ту мишљења била подељена. За једне је он био највећи живи писац, а за друге су му дела била оспоравана и предмет оштре критике.

1951. године написао је свој први роман “Далеко је сунце” и од тада се потпуно посвећује књижевности и писању. Следили су романи међу којима су: “Деобе”, “Време смрти”, “Време зла”, “Време власти”, затим “Пишчеви записи”, књиге дневничких записа- “У туђем веку” и „Босански рат“. У њима изнео своје ставове према актуелним друштвено-политичким темама у Србији и свету.

Добрица Ћосић се отворено залагао за поделу Косова и Метохије деведесетих година прошлог века. Борио се против комунизма и после смењивања са места председника СРЈ. Никада није видео Србију у Европској унији и сматрао је да нас она све време само уцењује и поставља ултиматуме. Сматрао је да

Србији данас једини реални савезник може бити Путин. Жалио је за убиством Зорана Ђинђића који је за њега био једини прави политичар који је имао визију. Милошевића је сматрао за политичара нашег националног пораза. Био је његов противник, јер су се потпуно разликовали у битним питањима за судбину Србије. Отворено је показивао негативан став према Албанцима називајући их политичким, социјалним и моралним талогом. У последње време ретко је давао интервјуе, а последњи је дао за “Недељник”. Сахрањен је на Новом гробљу у Београду у породичној гробници, поред супруге Божице, уз присиство великог броја грађана, представника државног врха, пријатеља и људи из културног живота Србије.

СЕЋАЊЕ НА СВЕТЛАНУ ВЕЛМАР ЈАНКОВИЋ

Аутор: *Марија Тарбук*

Светлана Велмар Јанковић, књижевница и академик, преминула је у 82. години живота, 9. априла у родном Београду, граду који игра главну улогу у више њених романа.

„Прија ми – Београд. Оно узбуђење, које увек осећам кад се враћам са пута из неке друге земље. Кад сам била млада и стизала у Београд возом од некуд са северних или западних страна, сва сам дрхтала док би воз прелазео преко железничког места на Сави и, после, дуго улазио на београдску железничку станицу. Откад нисам млада, чешће се враћам авионом али уопште није пријатно долазити у Београд из Будимпеште. Волим да гледам Београд из авиона, нарочито ако је дан пун светлости. Тада опет сва треперим: враћам се кући! Београд је мој дом“, рекла је у једном интервјуу за Време.

Ћерка Владимира Јанковића, српског правника, психолога и писца, и Милице Мими Вуловић, рођена је 1. фебруара 1933. године. Дипломирала је француски језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду, а у току студија радила као новинар „Дечије штампе“. Касније је постала члан уредништва часописа „Књижевност“, а уређивала је и едиције прозе и есејистике домаћих писаца у Издавачком предузећу „Просвета“. У периоду од 2007. до 2013. године председавала је Управним одбором Народне библиотеке Србије. Оснивач је библиотеке „Баштина“. Била је редовни члан Српске академије наука и уметности, као и члан Комисије за именовање улица Београда.

Њен први роман, „Ожиљак“, написан 1956. године, ушао је у најужи избор за НИН-ову награду. Против Ожиљка је гласао Борислав Михајловић-Михиз, књижевни критичар и сценариста, рекавши јој: „Тако сам гласао зато што мислим да сте, прво, премлади за ту награду која би Вам завртела мозак. Друго, зато што сам убеђен у Вашу даровитост. Шта Вас је терало да нагомилавате оне метафоре тако да се од њих једва пролази кроз књигу? Ништа Вам те толике метафоре нису потребне. Само кваре. Кад се тога ослободите, постаћете прави писац“. И постала је. НИН-ова награда уручена јој је 1996. године за роман „Бездно“.

Париски часопис „Лире“ уврстио је 1997. године „Лагум“ на десето место међу 20 најбољих књига домаћих и страних писаца објављених те године у Француској. Ово дело нашло се и у најужој конкуренцији за награду Фемина, која се додељује у тој земљи, а у Србији овенчано је наградом „Меша Селимовић“.

О бомбардовању Југославије, агонији 90-их и полувековном периоду који им претходи, писала је у „Нигдини“. Лик и живот Карађорђа описала је у „Востанију“, а Кнез Михаило главни је јунак њене истоимене драме. 2011.-те године издаје историјски роман „Капије Балкана“, у коме на више од 600

страна сагледава Београд од првих насеља на ушћу Саве у Дунав до Првог светског рата. Пре пет месеци представљено је и њено аутобиографско дело „Прозраци“, у коме, у форми сећања, сведочи о историјским догађајима уочи, за време и након Другог светског рата.

Аутор је књига приповедака „Дорћол“, „Врачар“, „Гласови“, „Очаране наочари“, „Приче о Београду“, „Седам мојих другара“ и „Књиге за Марка“ – намењене деци, а посвећене њеном унуку. Опус ове књижевнице обогатиле су и збирке есеја: „Савременици“, „Уклетници“, „Изабраници“, „Сродници“, као и драма „Жезло“. Превођена је на енглески, француски, немачки, шпански, италијански, бугарски и мађарски језик.

Награде

Бивши француски председник, Жак Ширак одликовао је Светлану Велмар Јанковић Орденом витеза Легије части. Исто одликовање добили су и њен отац и деда по мајци, Велислав Вуловић.

Припале су јој готово све најугледније домаће књижевне награде: „Иво Андрић“, „Исидора Секулић“, „Стефан Митров Љубиша“, „Меша Селимовић“, „Ђорђе Јовановић“, „Бора Станковић“, „Невен“, награда „Политикиног забавника“, НИН-ова награда за роман године, Награда Народне библиотеке Србије за најчитанију књигу у 1992.-ој години, „6. април“ за животно дело о Београду и друге.

КУЛТУРА КАО (ИД)ЕНТИТЕТ

Аутор: Софија Борковић, Журналист, Нови Сад

Када се за време Другог светског рата у парламенту Велике Британије разговарало из ког министарства би требало да се узме новац за рат са Немачком, многи чланови Парламента сматрали су да би најбоље било да се то учини из Министарства за културу. Међутим, тада је Винстон Черчил поставио питање уласка Енглеске у рат, подсетивши да она не ратује против Немачке због Немчке већ због Енглеске, а све због очувања културе као идентитета.

Иако се концепција уласка у политику у XXI веку променила оно што је остало исто јесте то да земље које су чешће губиле идентитет, обично су стављале културу на последњу лествицу приоритета. Све то наводи на постављање питања да ли су одређене земље неразвијеније од других јер народ има неразвијенију слику о важности културе или су пак политичке странке те које намећу схватања приоритета у једној земљи. Када се погледа ниво буџетских средстава која се издвајају за културу у Србији и када се детаљније анализирају предизборне кампање протеклих година, долази се до питања колико је култура релевантна у Србији. Глумац и члан Председништва Удружења драмских уметника Србије Горан Јевтић за Тањуг је феномен ирелевантности културе објаснио популарним мишљењем да она троши новац, а да ништа конкретно не производи:

– Главни проблеми су небрига и скрајнутост културне политике. Овде се запатило мишљење да је култура ресурс и аспект друштва који троши новац, а ништа не производи. Сви проблеми у комуникацији, начину мишљења, понашању, то што трпимо агресију на улицама, немогућност да се човек преквалификује, нађе посао и срећу у животу, то све иде од образовања и од културе – рекао је Јевтић и додао да се у предизборним кампањама све своди на последње санирања, а да би требало да се ради на превентиви, а превентива за здраво друштво како је Јевтић рекао јесте улагање у културу и образовање.

Појам *култура* потиче од латинске речи *цолере*, што је у 18. и 19. веку значило настањивати, узгајати, штитити, поштовати. Како се цивилизација развијала развијао се и сам појам, да би се уобличио када се уобличила дефиниција нације. О томе колико они који воде нацију у Србији сматрају да је култура битна, шта представља њено огледало, као и колико ће та област бити заступљена у предизборним парламентарним изборима, посланица Српске напредне странке Биљана Стошић каже да се култура огледа у генетском коду нације и објашњава да је она дуго била последња у програмима, али и да се нада да је то само привремено:

– Политичари морају добро да разумеју културни код нације и да га кроз институције културе артикулишу. Српска напредна странка никада није била склона нереалним обећањима, стога ће покушати да реформама у привреди створи услове да оствари већину од својих програмских циљева у области културе и то осавремењавањем културне политике и имплементацијом нових облика руковођења културним институцијама, као и дигитализацијом културних добара у Србији – рекла је Стошићка и додала да би волела да једнога дана људи у Србији блокирају пруге и путеве не зато што су гладни, већ зато што немају позориште.

Колико је народу потребна култура у периодима незапослености и корупције, остаће питање, чији ће се одговор разликовати од особе до особе, међутим потврдан одговор на питање да ли би требало образовати народ да схвати важност културе дао је председник Демократске странке у Крагујевцу, Душан Обрадовић:

– Сматрамо да је та област веома вазна и назалост потпуно маргинализована од свих структура власти. Мора се стварати и неговати публика, зато је популаризација културних вредности код младих најважнији сегмент наше културне политике – рекао је Обрадовић и додао да ће циљ

остварити оснивањем културног центра који би координирао различитим пројектима и радио на њиховој промоцији.

Већина грађана на питање да ли је култура значајна неће дати негативан одговор, ипак чињеница да се из буџета Србије издваја 0.6 посто за културу сведочи против њеног значаја. О томе зашто је то тако и зашто о плановима за културу у кампањама скоро нико не говори, објашњава координатор младих Либерално – демократске партије Адријан Полојац:

– Разлог због ког културе има мало или је нема уопште у кампањама или програмима странака је што она не доноси много политичких поена и гласова. Такође, резултате је потребно дуго чекати, слично као у образовању. За 12 година промењено је шест Министара просвете и мало мање Министара културе, а те две области су јако повезане. Због компликованости проблема културе никада у предизборној трци не можемо да видимо или претпоставимо ко ће бити министар у будућој влади. Углавном се то место тек попуњавало ради реда па су министри мењани након реконструкција влада – истакао је Полојац и додао да је средстава мало, а да је конкуренција велика, као и да установе културе не треба да зависе само од државе.

Са мишљењем Полојца сагласио се председник омладине Социјалистичке партије Србије, Ђорђе Ђоковић, истакавши да партије често не бирају средства за привлачење бирача:

– Нажалост, кампање се воде да би странке привукле што више гласача. Некад се не бирају средства па се углавном обећава оно што није могуће испунити. Народ гласа у оно што поверује а сведочи смо у последњих 15 година, да је народ слепо веровао у немогуће. Зато смо дошли у ситуацију да у кампањи партије или странке нуде нешто од чега ће народ моћи да живи, односно да преживљава. У тој бици преживљавања, култура је нажалост изгубила своје место као једно од основних вредности сваке земље и народа – рекао је Ђоковић и додао да се то једино може остварити након што држава омогући народу да једе и живи од нечега.

Истраживања која је 2012. године спровела педагошкиња Биљана Дробњак међу ученицима 18 шабачких школа показала су да више од половине ученика не иде у позориште, док око 20 посто њих не чита књиге. Да ситуација није другачија ни у другим деловима Србије, сведочи и истраживање из 2013. године које је спровела агенција Лубрис ехтра у Нишу, а које је показало да више од половине Нишлија не чита, док 15 одсто иде у позориште, а само 7 посто иде у биоскоп. О томе да ли култура у кампањама происходи из оваквих статистика, или ју је само заманила пропаганда, бивши министар културе Небојша Брадић рекао је да су медијски простор заузели политичари са сличним идејама, али из различитих странака:

– Култура никада није представљала тему ниједне предизборне кампање. Најчешће и највише зато што су политичке партије или медији организовали округле столови на којима су представници различитих странака износили мање-више сличне идеје у вези са културном политиком. Јавни простор у свим областима су заузели политичари – рекао је Брадић и додао да нестајање јавног простора доноси победу новременском идеолошко-политичког тоталитаризму у којем место културе наслеђује пропаганда.

Да ли су медији својим деценијским уредничким политикама матирали културу заједно са водећим странкама или се пак терет ставља на многобројне играче који својим потезима културу у Србији полако стављају у пат позицију, остаће питање. Међутим оно што је сигурно јесте то да културе као области у предизборним кампањама скоро и нема, али оно што је битније у овом тренутку јесте утврдити да ли су бирачи одговорни за то јер бирају странке без обзира на то што културе у програмима скоро и да нема или су странке те које прејудуцирају шта њиховим бирачима треба.

ВОЈНА ПАРАДА У ГРАДУ НА ЋЕТИЊИ

Аутор: Сандра Петровић

Војска Србије прославила је свој празник 23. априла, у знак сећања на дан када је у Такову 1815. подигнут Други српски устанак. Догађај који је био прекретница за самосталност српског народа и српске војске. Ове године свечаност је одржана 16. априла у малом граду на Ћетињи. Ужичани су били домаћини војне параде.

Око хиљаду и по војника, поносних на своју униформу и свечаност којом годинама исказују поштовање прецима, а у жељи да буду узор потомцима, продефиловало је централном улицом Ужица. Током параде марширали су ешалони копнене војске, моторизованих, хеликоптерских и авионских јединица. У свечаним плавим униформама, чизмама и белим кошуљама, Гарда је извела егзерцир, вештину баратања пушкама, насталу на основу војничких радњи, уз поштовање стројевог правила.

На тргу Партизана приказана је изложба војне опреме. Изложена су средства јединица ваздуполовства и противваздушне одбране, средства извиђачких јединица, речних јединица и средства за обуку.

Генерал Љубиша Диковић, начелник Генералштаба Војске Србије, Ужичанин по рођењу, о садашњем стању ВС каже:

„Војска Србије је институција од највећег поверења грађана Републике Србије. Реализујући задатке у Копненој зони безбедности, у заштити суверенитета ваздушног простора, учествујући у мултинационалним

операцијама и пре свега пружајући непосредну помоћ угроженим грађанима кад год је то било потребно Војска Србије је заслужила то поверење. Колико вредиш, толико те и поштују. Организација, планирање, дисциплина и контрола, то су тајне нашег успеха. Ми, војници, успешно спајамо традицију и модерност. Традиција, оно што је из минуваних времена остало као вредно чувања, даје нам стабилност. Модерност, оно што је уписано у концептуалне кодове времена у коме живимо, чини нас способним да ефикасно одговоримо на савремене безбедносне изазове. Настојимо да у савременом безбедносном окружењу пратимо достигнућа модерног света и развијамо способности да ефикасно одговоримо на савремене безбедносне изазове, али такође настојимо и да сачувамо традиционалне вредности српског војника. Ко жели да опстане, мора да се ослони на прошлост, да се ухвати у коштац са савременошћу и да гледа у будућност.”

Два века од Првог српског устанка Србија и даље чува сећање на заслуге устаника.

После Првог српског устанка, Срби су и даље били у тешком положају. У Београду је обновљена власт Сулејман Скопљак-Паше а односи између Порте и Срба су се још више заоштрили. Упркос обавезама, које су биле наметнуте Букурешким уговором а које су Турци морали да поштују, турска управа је наставила са дахијским начином живота и угњетавањем Срба. Под оваквим тешким условима, српски народ није могао опстати. Избило је неколико буна. У јесен 1814. у околини Чачка, избила је Хаџи Проданова buna, која је потом и угушена, а Турци су наставили са терором. Пролећа 1815. избија Други српски устанак. За вођу је постављен Милош Обреновић а оружане борбе трајале су око четири месеца. Устаници су победили код Љубића.

је и могућност руске интервенције на основу осме тачке Букурешког уговора, па је Порта започела преговоре са Србима што је резултирало усменим договором Марашли-Али Паше и Милоша Обреновића.

Тако је окончана оружана борба али то није зауставило устанике да траже већа права и власти. Самим тим, Други српски устанак означио је полазну тачку за успостављање коначних циљева устаника- ослобађање од турске власти.

Слобода медија

ПРОФЕСИОНАЛИЗАМ И НОВИНАРСКА ЕТИКА СУ ДВЕ НАЈВАЖНИЈЕ СТВАРИ У НОВИНАРСКОЈ ПРОФЕСИЈИ

Аутор: Звездана Бабел

На Факултету политичких наука у Београду 24. априла одржана је трибина под називом „Слобода медија у Србији”. Гости су били Оља Бећковић, аутор емисије „Утисак недеље” на Б92, Зоран Пановић, главни и одговорни уредник дневног листа „Данас” и Дража Петровић, новинар „Данаса”. Оља Бећковић је на самом почетку говорила да њена емисија сигурно не би толико дуго трајала на медијској сцени да је размишљала да то ради само да би била популарна, већ да ствари увек треба да иду својим природним путем. „Кључ је у једноставности. Немојте да будете новинари, ако не морате. Новинари треба да постану само они који то заиста желе и који само то умеју да раде. Ако у глави, поред новинарства, имате још три, четири алтернативе онда и нисте свим срцем за тај посао”, истакла је Оља. Она се такође увек чудила онима који желе да се баве новинарством, а не читају новине, нити гледају ТВ.

Удружење новинара Србије је упозорило да је слобода медија у Србији угрожено, јер новинарство никада није било у тежем економском статусу него што је данас.

Дража Петровић је као веома битну ствар истакао да младе новинаре треба да уче само професионалци и да увек треба поштено радити овај посао и стајати чврсто иза својих речи. „Бојим се да је све мање медија где стварно можете нешто да научите, мада мислим да ће нове генерације ипак кренути правим путем. Ја сам увек писао оно што мислим и у „Борби” сам учио само од добрих и правих новинара”.

На трибини се говорило не само о слободи медија већ и о притисцима на медије, којих има све више и који постају све учесталији. Оља Бећковић сматра да су притисци на медије ужасно перфидни и редовни и да постоји фалсификовање јавног мњења. „Од кад се родимо, сви се боре да нам отму наш интегритет. Међутим, њега нико не може да нам узме, већ само ако га ми предамо. Њихово је да покушавају да нам ограниче слободу, а на вама је да им то не дозволите”. Пановић истиче да оно што ствара велику конфузију јесте то да ми још увек до краја не знамо ко су све власници медија у Србији. „Политички притисци су стални и свакодневно морате да се борите са њима. Данас се многи текстови наручују и то је оно што наше друштво гуши које је далеко болесније од политике и државе. Ми смо друштво које је, нажалост, још у транзицији. Дража Петровић је указао на један парадокс, а то је да је Вучић много оптерећен медијима, а стално говори о слободи медија. „Оно што је увек најбоље јесте то да оно што имамо да кажемо урадимо то кроз иронију, јер многи то онда неће схватати озбиљно и то неће бити цензурирано”.

Поводом Светског дана слобода медија, повереник за информације од јавног значаја **Родољуб Шабић**, рекао је да неоспорну обавезу државе мора да представља обезбеђење личне безбедности новинара, што укључује и дужност државе да казни оне који ту безбедност угрозе.

Двадесету годину заредом, у свету се обележава Светски дан слобода медија. Светске организације поручују да медијски радници морају да раде без страха и да се морају зауставити претње којима су изложени. Генерална скупштина Уједињених нација 1993. године донела је одлуку с циљем да се подигне свест о значају слобода штампе и како би се владе држава подсетиле да је њихова дужност да поштују и подржавају право на слободу изражавања.

Зоран Пановић, с друге стране, мисли да не постоје критеријуми ко све може да буде новинар. „Данас се изгубио било који смисао. Помешала су се ТВ лица, ПР менаџери и новинари. Тешко је уочити шта би од свега тога могло бити новинарство. Народ тражи таблоиде, јер воле да их читају. Оно што мене забрињава јесте читалачки пад у Србији. Дошло је до велике примитивизације друштва. Људи по својим кућама и становима имају све, али немају књиге и новине”. Он сматра да је слобода медија ствар Устава и да су професионализам и новинарска етика две најважније ствари у новинарској професији.

WHY THE UNIVERSITY OF BELGRADE IS A TOP-NOTCH INSTITUTION?

Author: Mikhail E.D. Byng

What makes an institution top quality? What are the elements that make any University worth going to? Is it history? Are the Professors? Is it technological or research capacity? Such questions are asked every year by thousands, maybe even millions of students across the globe. Any student planning to make the step toward higher education would be forced at some point to address the fundamental question (whether directly or indirectly) as to what defines a 'top-notch' University.

This is the time of year when students across the world begin to explore the opportunities concerning the future field of their study. In Eastern Europe and in countries like Serbia, thousands of students are preparing for an exam, commonly known as 'prijemni ispit' (entrance exam), for the various departments to which they want to apply. For any diligent student, the quality of a University would have the supreme importance.

One of the most important questions is: what an average student is looking for when he assesses a top quality University? In an attempt to gain a broad base of opinions I spoke with Tachina Preau, a final year student of Literatures in English at the University of the West Indies located in the Caribbean island of Trinidad. She noted that for her, good administration on the part of staff had a high priority. In addition, a wide range of courses would surely make a University competitive and attractive to students. Another student, Ke Vaughn John, from the State University of New York in Canton noted that as a top quality University he considers the one that provides students sufficiently one on one time with Professors and good lecturers. In addition, a substantial international student population would prefer more attractive destination, while an emphasis on extra-curricular activities like sports would surely ensure the development of a holistic student.

All of these characteristics were not wrong in any fundamental way. However, insufficient emphasis was placed on the most important element of any University - the student. Any higher-educational institution must recognise

the significance of their students, but more important the students themselves must recognise their own importance.

The quality of a University or any institution for that matter is fundamentally dependant on the quality of its members, and specifically in this case – students. The main criteria for the evaluation of any University for the most part, would depend on quality of students which produces.

Furthermore, it is not the institution that largely determines the quality of the student, but rather the student himself. The student himself should independently decide how to allocate his time, how much effort to invest into his work and what kind of quality will produce his work. Regardless of how good an institution may be 'on paper', without the full participation and engagement of its students it lacks the impetus to grow and to improve.

An exceptional faculty of Professors, staff and the relevant technological resources are all indispensable parts of any University that aspires to be considered of a high quality, but too often a lack of appreciation is given for the capacity of students and the students in general to improve the standing of their own University.

The reason why the University of Belgrade is to be considered a 'top-notch' institution is not because it may be highly ranked on a specific list (as important and laudable as this may be), but because it contains within its students the capacity to consistently improve, in addition to produce graduates of a high quality.

Finally, it should be emphasised that no academic institution could replace its students. The most essential asset of any University it's not physical structure, nor technological resources, it is not the vast financial assets it may have, but rather the multitude of young minds it possesses.

So in answering the fundamental question what makes a great University, or 'top-notch', the answer is the students themselves. They determine the standards of the institution by the diligence they apply to their studies, and they would determine the image of the University by their levels of success in the future.

Интервју са Александром Бабић

РАДИО РЕПОРТАЖА ЈЕ ИЗУЗЕТНО СЛОЖЕНА И ЗАХТЕВНА ФОРМА

Треба бити свестан и тога да овакве награде не треба да вас опусте, већ да вас натерају да свакодневно и непрекидно радите на себи

Аутор: Милан Ранковић

Александра Бабић је овогодишњи лауреат награде Зоран Мамула за посебна достигнућа у новинарству коју је установила радио телевизија Б92. Студенткиња треће године Факултета политичких наука у Београду је награду освојила радио репортажом На раскршћу. Она је поменутом репортажом приказала живот штићеника казнено поправног дома у Крушевцу и начин њихове инклузије у нормалне животне токове. Бабић сматра да радио репортажа захтева много времена, рада и новинарског умећа.

Шта вам је прошло кроз главу када сте сазнали да сте добитник награде Зоран Мамула?

Помислила сам у себи: „Да ли је могуће да сам добила награду коју је пре мене добио један Милан Поповић, Даница Вученић и други сјајни новинари?“. Била сам збуњена и узбуђена, али и срећна и поносна на себе што сам репортажом која је првобитно настала као испитни рад успела да добијем награду која носи име једног великог новинара као што је био Зоран Мамула.

Колико награде мотивишу младе новинаре да се и даље баве овим послом?

За младе новинаре, још увек студенте, који немају довољно искуства у свом послу, овакве награде су велика мотивација. Када још увек нисте сигурни да то што ви радите вреди, онда заиста прија када еминентни стручњаци из ваше професије као што су Веран Матић, професор Раде Вељановски, Ана Мартиноли, Тамара Пупавац, оцене ваш рад као изузетно зрео и професионалан. На мене такве речи делују охрабрујуће и мотивишу ме да наставим да се бавим новинарством, колико год се углед те професије данас доводио до баналности. Треба бити свестан и тога да овакве награде не треба да вас опусте, већ да вас натерају да свакодневно и непрекидно радите на себи и тиме доказујете да сте заслужено добили тако велико признање.

На каквом раскршћу се налази српско истраживачко новинарство?

Као што се јунаци моје репортаже налазе на раскршћу, таква је ситуација и са истраживачким новинарством у Србији. Један је онај пут којим је лакше кренути уколико идете линијом мањег отпора, али који води до тоталног срозавања новинарске професије. Други пут је онај који захтева пожртвовање, рад, неодустајање, бескомпромисност и велику вољу да се нешто промени. То је право истраживачко новинарство и њега ће бити докле год постоје професионалци који ће едуковати грађане и указивати на значај темељног и одговорног новинарства.

Фото: B92.net

Због чега медији занемарују теме попут инклузије малолетних делинквената у нормалне токове?

Бављење малолетним делинквентима је осетљива и комплексна тема. Људи се према њима опходе с предрасудама, не увиђајући неку ширу слику и не доводећи њихове животне проблеме и преступе у узрочно-последичну везу. Малолетничка делинквенција је тема коју нажалост и држава запоставља, они се налазе на маргини друштва у сваком смислу. Чини ми се да се медији само интегришу у ту атмосферу и неправедно занемарују ову веома значајну тему. Када се извештава о прекршајима малолетника, то се најчешће чини на сензационалистички начин, без правог одношења према овом великом проблему. С друге стране, снимање малолетника је осетљива тема и за то је потребна озбиљна припрема, жеља и време, као и неколико дозвола надлежних органа које могу да буду препрека новинару који није довољно упоран и истрајан.

Каква је будућност радио репортаже као жанра?

Радио репортажа је дивна, али истовремено и изузетно комплексна и захтевна форма. Захтева много времена и рада, новинарског умећа, али и добру техничку подршку и сарадњу између новинара и монтажера. Данас људи све више слушају радио само због музике или када желе да чују кратак преглед вести. Убрзан начин живота донео је промене и на радио као медиј, па је репортажа све мање присутна јер захтева пажњу, време, удубљивање у то што слушате, не прихвата површност с којом људи најчешће свакодневно слушају радио. Међутим, то је форма у којој сва креативност и маштовитост новинара долази до изражаја, у којој морате добро да балансирате и селекционишете материјал који имате, и да на крају уз пажљиво одабрану комбинацију звукова вашој публици пренесете емоције и створите слику, иако је нема. Надам се да ће неко одговорније новинарство донети и боље време за радио репортажу, јер такве форме заслужују да буду доминантне.

ПОНОС ДОМОВИНЕ

Аутори: Душан Ковачевић и Милутин Вујичић,
Журналист, Нови Сад

Уколико знате да је „Бојна Чавоглаве” песма која је обележила почетак каријере Марка Перковића Томпсона, тачно ћете одговорити на питање у квизу за средњошколце у Хрватској „Понос домовине”. За Журналист говоре организатори пројекта, Министарство бранитеља, али и председник највеће српске странке у Хрватској.

Уколико знате да је *Бојна Чавоглаве* песма која је обележила почетак каријере Марка Перковића Томпсона и да се често певала током „Домовинског рата”, тачно ћете одговорили на питање у квизу за средњошколце у Хрватској Понос домовине. На овом такмичењу проверавају се знања средњошколаца из области хрватске историје, географије, језика, културе и религије, као и спортске вештине.

„Иако је пројект покренут како би се побољшало знање младе популације о властитој домовини и Домовинском рату којим је настала, пројект је ускоро заживио као фестивал промицања свих позитивних вриједности и спортског начина живота. Тако је циљ пројекта стјецање знања и љубави према домовини, толеранцији према другим народима и мањинама, еколошкој освијештености и енергетској учинковитости, тимски рад те промицање спортског начина живота” – каже Патриција Делач из тима Поноса домовине и додаје да су њихови промотери успешни спортисти, уметници и научници.

Пројекат је основан 2009. године и има подршку Министарства бранитеља, Министарства знаности, образовања и спорта, председника Хрватске Иве Јосиповића, а до ове године имали су и подршку Министарства одбране Републике Хрватске која је изостала, како из Поноса домовине тврде, због мањка средстава.

Како у елаборату Поноса домовине тврде, они су забринути врло оскудним знањем младих о Домовинском рату, те су овај вишемесечни пројекат осмислили као „систематски улазак у популацију младих нараштаја”.

У овогодишњем каталогу питања за квиз Понос домовине преовлађују питања из Домовинског рата. Између осталог, нека од питања могу бити схваћена као контроверзна, као на пример „Које село није ослобођено Војно полицијском акцијом Медачки џеп?” или „У којем је периоду проведена ослободилачкоредарствена акција Олуја?”. Подсетимо, хрватски генерал Мирко Норац осуђен је на 12 година због злочина почињеног у акцији „Медачки џеп”.

Из Министарства бранитеља на челу са министром Предрагом Матићем кажу да су добро упознати са овим такмичењем.

„Министарство изражава своју подршку овом пројекту јер су проучавање Домовинског рата, учење о важним дијеловима његове повијести те промицање његових вриједности дио програмских активности и службене политичке агенде Министарства” – кажу из Министарства за Журналист и додају да су, иако подржавају циљ Поноса домовине, програм наставе и детаљи такмичења ван њихових овлашћења.

Доцент на Филозофском факултету у Загребу на одсеку за лингвистику и колумниста портала „Индекс” Мате Каповић пројекат Понос домовине види на другачији начин.

„Очито је ријеч о десничарском пројекту, што се види на свим разинама, од самих питања па до начина на који су постављена, а што је непримјерено неком образовном идеалу који би требао бити неутралан/неутралнији. То је тим занимљивије јер су спонзори овога министарства наводно „лијеве” владе. Ово је само дио читавог система грађења национализма”.

Једно од питања за тематику има почетак каријере Марка Перковића Томпсона, односно његову песму *Бојна Чавоглаве*, која почиње усташким поздравом За дом спремни. „Понос домовине” ово питање види као део општег знања.

„Марко Перковић се у дотичном питању појављује као аутор пјесме *Чавоглаве* која је обиљежила сам Домовински рат као будница у једном болном и важном раздобљу хрватске повијести. Нисмо имали намјеру улазити у опус дотичног пјевача нити у анализу стихова, већ је питање врло јасно и опћенито формулирано, с обзиром да је та пјесма за бранитеље била важна, те је дио опћег знања – кажу из тима Поноса домовине”.

Председник највеће српске странке у Хрватској, Самосталне демократске српске странке, Војислав Станимировић оштро осуђује овај пројекат.

„Овај пројекат Понос домовине није ништа друго него још једна хрватска срамота коју подупиру ова Министарства и председник државе, јер шири мржњу и враћа нас у ближу и далеку прошлост” – изјавио је Станимировић за Журналист.

Из Поноса домовине кажу како планирају да подстакну и друге земље да направе своје такмичење по узору на њихово, како би у финалу све победничке екипе из појединих земаља могле приступити такмичењу на европском нивоу.

МАЈКРОСОФТ ПРЕУЗИМА НОКИЈУ

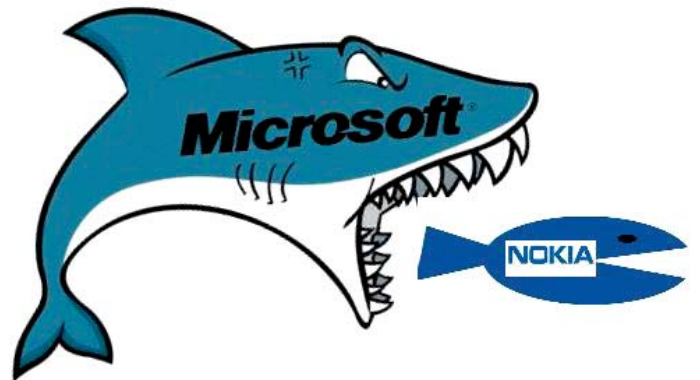
Аутор: Јована Драгојловић

Директори компанија Мајкрософта и Нокије одлучили су прошле године да Мајкрософт преузме све Нокиа уређаје, услуге, лиценцу патената, лиценцу куповине и коришћења услуга ове компаније. Завршетак преузимања Нокије предвиђен је ове године.

Према условима споразума, Мајкрософт је платио 3,79 милијарди евра за куповину Нокиа уређаја и услуга пословања, а 1,65 милијарди евра за лиценцу компаније. Укупна цена трансакције износи 5,44 милијарди евра у готовини. Одобрење су дали Нокијини акционари.

Мајкрософт има за циљ да убрза раст Нокијиног учешћа и профита путем бржих иновација, повећавањем синергије, јединственим брендирањем и маркетингом због великог успеха Нокиа Лумиа смарт телефона на тржишту. Лумиа телефони су освојили бројне награде. За Нокију је ово преузимање значајно, јер повећава зараду, ојачава своју финансијску позицију и обезбеђује солидну основу за будуће инвестиције у својим сталним предузећима. Стивен Елоп више није генерални директор компаније Нокиа.

Према условима споразума, Мајкрософт стиче све Нокијине уређаје и сервисе укључујући мобилне телефоне и паметне уређаје. Око 32000 запослених је из Нокије прешло у Мајкрософт и директно је укључено у производњу, монтажу и паковање широм света. Нокиа

задржава стари бренд. То омогућава Мајкрософту да прошири своје услуге широм света, а мобилним телефонима да користе као он-искључење за виндовс телефоне.

Нокиа даје Мајкрософту десетогодишњу лиценцу у тренутку затварања, а Мајкрософт даје право на коришћење патената у својим службама. Мајкрософт оставља Нокији на располагање 1,5 милијарди евра.

Нови центар Мајкрософта биће у Финској који ће служити потрошачима у Европи. Компанија је саопштила да ће инвестирати више од четвртине милијарди долара капитала и рада у овај центар у наредних неколико година са потенцијалом за даљу експанзију.

Репортажа о главном граду Француске

ГРАД СВЕТЛОСТИ НА ДЛАНУ

Аутор: Мина Димитровски

Када сте на врху Ајфеловог торња, може вам се учинити да видите читав Париз. То је ипак варка, где год да се окренете, линија хоризонта наставља да вас дели од непрегледног пространства начичканог облакодерима, кућама, и да, наравно, знаменитостима у утроби овог елегантног града. Клише, али Ајфелов торањ јесте једна од првих асоцијација на Париз.

Боравити кратко у Паризу може бити фрустрирајуће. Где год да се окренете постоји нешто што треба истражити, улица кроз коју треба проћи, музеји у које морате ући, људи које морате погледати. Париз је заводљив, оставља без даха иако Французи често нису превише срдачни уколико им се обратите на било ком језику који није француски. Међутим, чак и врло оскудан француски језик може вам обезбедити информације, смернице, и препоруке где одићи од самих Парижана под условом да их разумете јер заиста брзо говоре. Знаменитости према којима вас упуте су Ајфелов торањ, катедрала Нотр дам, Тријумфална капија, Монмарт, Лувр, Инвалиди, Јелисејска поља и још мноштво других. Лакше је кретати се кроз град метроом, али ипак, да бисте добро осмотрили монументалу архитектуру, грандиозне булеваре и слушали буку града, прошетајте и упијте што више. У мрачним тунелима метроа бисте свакако стрепели од

цепароша који су у потрази за драгоценостима неопрезних туриста.

Још мало Ајфеловог торња. Приближавате му се и помишљате – ово је прецењена гомила гвожђа. Али скачете од среће када понете да се пењете. Можете лифтом, а можете и пешке до 2. спрата. Уколико желите да стигнете што пре и имате снаге за напорно планинарење по торњу, идите пешке, гужве готово да нема, док се пред лифтовима стиска маса неспрљивих туриста. Како напредујете ка већим висинама, поглед је животписнији – уочићете Марсова поља, Тријумфалну капију, аутомобили и људи ће изледати као малени инсекти у односу на вас из те даљине. На трећем спрату до кога се морате попети лифтом се налази мање људи. Страх од висине и чињеница да када дува јак ветар торањ почиње да се помало клати многе држи подаље од његовог врха. Ипак, штета је пропустити, јер од тог погледа заиста заостаје дах. Немојте све време фотографисати, уживајте у тренутку.

Чим будете напустили торањ, нападни продавци сувенира ће вас опколити. А сувенири као и свуда, кичасти, али тешко можете одолети да нешто не понесете кући. Златни, сребрни, бронзани, црвени сувенири у облику торња или Тријумфалне капије у свим величинама, магнетићи за фрижидер, мајице са сликама и натписима - може да се бира. Очекивано, продавци сувенира

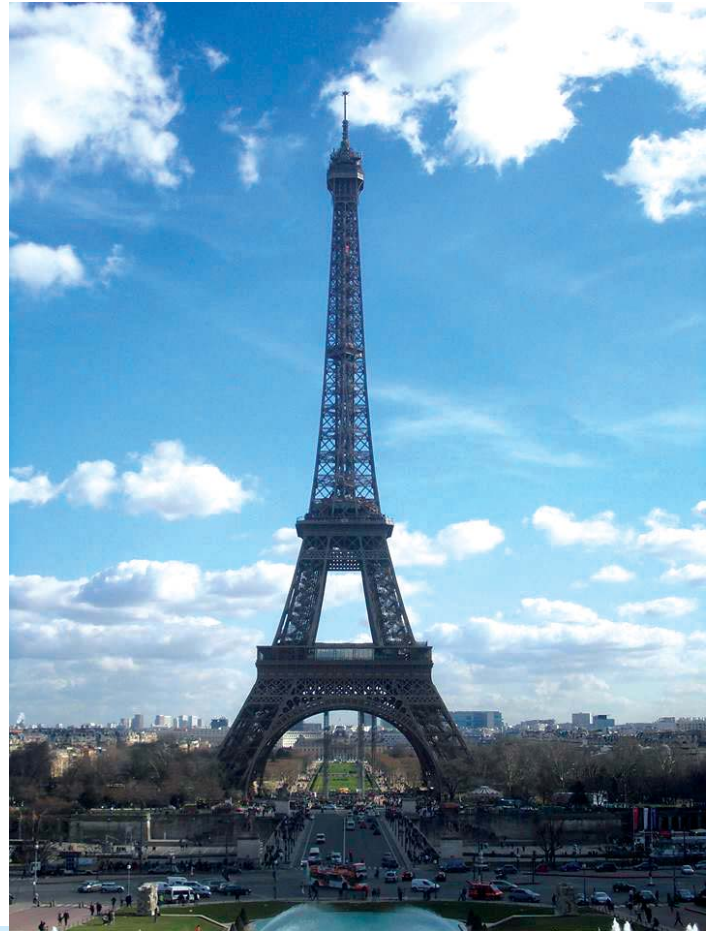

нира су по правилу црнци. Имигранти којих има заиста много у Француској, а највише у Паризу углавном раде најслабије плаћене послове. Сретаћете их по целом граду.

Наравно, обавезна станица је Лувр. Чувени музеј крије у себи читаво благо, уметност од антике, па до отприлике краја 18. века, и то из читавог света. Испред чувене пирамиде је по цео дан гужва. А када дочекате улазак у музеј слди осећање изгубљености, где отићи, шта се огледати, обавезно Монализу, све остало после. Лувр треба помало проучити пре саме посете, баш да се она не би претворила у јурњаву да се види Монализа. Треба испланирати шта заиста желите да видите, јер постићи да заиста све видите је неизводљиво у једном дану, чак су потребне седмице за такав подухват. Скулптуре Афродите и Рамзеса II, Наполеонов апартман, Диреров аутопортрет и многа друга дела не треба пропустити. Монализа неке може бити прецењена, а неке заиста посебна. Непорекливо је да је у питању феномен. Људи се у њеној близину не понашају рационално. Готово је свако фотографише, а нико не гледа заиста. Затим одлазе од ње са својим фотографијама и већим утиском због њих, а не са утисцима о самој слици.

Целодневно тумарање по Лувру је исцрпљујуће. Најбоље окрепљење по изласку из музеја је пециво у било којој оближњој пекари. Кроасани, пужићи са сувим грођем и било шта друго што може да се изабере је заиста сјајно. Пециво је увек свеже и веома укусно, та традиција се не квари. Оно што може засметати генерално је то да се слана јела тешко проналазе. „Овде чак и чипс није слан“, „Овај сендвич у себи уопште нема соли“. Ово су само неке од примедби које је могуће чути од српских туриста навикнутих на зачињену храну.

Времена нема много, треба обићи Орсеј и музеј Помпиду. У музеју Орсеј заступљени су најчувенији ствараоци из 19. века. Ван Гог, Реноар, Лотрек, Сезан и радови других звучних имена налазе се у овом здању, док љубитељи савремене уметности не смеју пропустити музеј Помпиду. Тамо се могу погледати радови Пикаса, Далија, Ворхола, Полока, фотографије Родченка и Бресона. Помпиду је збиља ризница концептуалне уметности.

И саме улице Париза су знаменитост саме по себи. Обала Сене, ужурбаност у боемској четврти Монмартр, гужва испред Мулин ружа, Тријумфална капија са које се пружа магичан погледа на звезду Шарл де Гола, прескупе продавнице и ресторани на Јелисејским пољима – моменти су који преносе дух града. Котрљајуће р, елегантни Парижани, монументалност града чине да посета Граду светлости остане незаборавно искуство.

Репортажа са изложбе Живео живот: Југославија између 1950. и 1990. године

КАДА ЈУГОНОСТАЛГИЈА ЗАГОЛИЦА СВА ЧУЛА

Аутор: Александра Катанић

Црвени југословенски пасош чију вредност најбоље знају они који су га поседовали, фармерке из Трста, металне корпе из самопослуге, комбинована соба из седамдесетих и таласи „Радио Луксембурга” само су неки од симбола живота у периоду између 1950. и 1990. године у Савезној Федеративној Републици Југославији и експонати на изложби „Живео живот” која је оригиналан и занимљив омаж свакодневици овог раздобља.

За путовање из садашњице у свакодневицу живота у бившој Југославији чини се да нема лакшег и поузданијег начина од посете изложби „Живео живот”. Било да се са носталгијом сећате Савезне Федеративне Републике Југославије, или да све што сте о њој сазнали потиче из литературе, медија, филмова и прича старијих генерација, ова изложба која покрива већи део југословенског периода, гарантује вам велики избор експоната, по систему „од игле до локомотиве”, који су били део свакодневног живота у периоду од 1950. до 1990. године који ова изложба обухвата. Изложба садржи све што је осликавало живот просечног Југословена, од прехранбених намирница, преко козметике, моде, музике, медија, филмова, спортске опреме, играчака, до намештаја, радних канцеларија, учионице, стоматолошке ординације и превозних средстава.

Посебно занимљиво јесте то што је ова изложба мултимедијална и интерактивна. То је чулна изложба и прва је таквог типа у Европи. Основна идеја је да посетилац не буде само пасивни посматрач изложбе, већ да је доживи свим чулима, осети мирис „пино силвестре” колоњске воде или да седне у аутентична возила тог периода и проба симулацију вожње по оновременом Београду.

На овој изложби можемо видети и како је некада изгледао „Политикин забавник”, који је био формат тадашњег дневног листа „Борба”, али и прелистати легендарни часопис „Старт”, модне магацине прошлих деценија, спортске журнале и часописе о аутомобилима.

Међу предметима које можете да видите, можда чак и први пут, су играчке каледоскоп и стереоскоп. Важан сегмент изложбе је и учионица у којој можете полагати и данас чувену пионирску заклетву носећи капу са петокраком, тзв. „титовку”, и црвену мараму.

У приземљу изложбеног простора посетиоце чека летњи биоскоп из 1956. године где из дрвених седишта могу пратити легендарне спортске мечеве, најбоље југословенске рекламе, популарне ТВ квизове, као и антологијска остварења домаће и светске кинематографије. Такође, можете виртуелним путем да упознате еволуцију домаће поп и рок музике.

Када је реч о чулима мириса, ова изложба има нешто и за њих: специјално припремљене мирисе који су се могли осетити у југословенским домовима, нпр. менте, свежег хлеба, загорелог млека, бриона и уљаног парфема са мирисом бугарске руже.

Пионери

Пионери су били деца основношколског узраста, од првог до седмог разреда, у саставу дечије организације Савез пионира Југославије. Савез је основан током Другог светског рата и Народноослободилачке борбе под руководством Комунистичке партије Југославије на Првом антифашистичком конгресу омладине Југославије у Бихаћу 27. децембра 1942. године. Савез пионира Југославије био је организован по територијалном принципу СФРЈ, односно према федерацијама и покрајинама, а унутар њих био је састављен од бројних пионирских колектива по начелу самоуправљања. У Савезу је постојала подела на млађе (од 7 до 11 година) и старије пионире (од 11 до 15 година). У самом почетку чланство је било на добровољној основи, а касније је било обавезно као део основношколског образовања.

Пиониром се постајало у првом разреду на Дан Републике, 29. новембра, када се полагала свечана колективна пионирска заклетва. Том приликом добијала се црвена пионирска чланска књижица, бела или најчешће плава капа, тзв. титовка са црвеном петокраком на челу, црвена марама око врата и значка организације. Пионирска униформа се састојала и од беле кошуље или блузе и плавих панталона односно сукње. Чланови Савеза звали су се пионери или Титови пионери, са следећим значењима у самом називу: П=поштен, И=искрен, О=одан, Н=напредан/непоколебљив, И=истинољубив/истрајан, Р=радан. У пионирској чланској књижици пише: „Име «пионир»: подсећа на прве пионире, најмлађе борце наше социјалистичке револуције, изражава тежњу за постизање најплеменитијих особина човека у самоуправном друштву, и подстиче на стално истраживање, откривање и усавршавање света око себе”.

Пионери су имали своје пионирске домове, пионирске градове, позоришта, летовалишта, новине. Имали су посебан пионирски поздрав: стиснута десна рука подигнута према челу и речи - „За домовину с Титом – Напред!”

Последња генерација пионира рођена је 1982. године, односно уписана у први разред основне школе 1989/90.

Међу изложбеним експонатима су и „комоде за додир” у којима опипавањем можете идентификовати облике кликера, металних виклера, милџеа, ластиша, чигре или млина за кафу.

Да би чулни утисак био потпун, на изложби се налази и чувени црвени киоск на ком се посетиоци могу послужити виршлама и употпунити доживљај Југославије.

Изложбени простор се састоји из три нивоа, а због свог обима изложба је подељена на два дела. Први је био постављен у периоду од 4. јуна до 31. јула 2013, а други је у току од 17. децембра. „Изложба ће бити отво-

9 veličanstvenih

Doživite duh starih dobrih vremena!

Vaši omiljeni proizvodi i ambalaže kojih više nemate!

ŽIVOG ŽIVOT
međunarodna izložba lepog života od '50-te do '90-te

II deo izložbe
prošireno i dopunjeno izdanje sa novim tematskim celinama

17. DEC - 28. FEB
KNEZ MIHAILOVA 14

www.ziveozivot.com
info tel: 062/221-999

Na njih smo bili ponosni

Brzine idu u H

Izložba za sva čula

Dodi kod čika zube i otvori usta
Stomatološka ordinacija 50-tih

Стереоскоп

За разлику од каледоскопа, у који се гледало једним оком, у стереоскоп се гледало са оба. Обликом је подсећао на двоглед, а у њему су се гледали мали и једноствни цртани филмови. Највише су били цењени они са Мики Маусом и Бимом и Бумом. Сматран је дечијим благом, пре него што је телевизија запосела сва чула Југословена.

ле учионице, то су школе из Београда, донирале су нам дневнике, клупе, столове, столице, табле, мапе Југославије. Има доста ствари које су неки људи у организацији имали. Неке ствари смо набавили преко огласа, откупљивањем. Током изложбе, људи доносе, питају где могу да оставе, да нам поклоне...”, истиче Тошић.

Изложба се налази у Кнез Михаиловој, број 14. Први део изложбе имао је педесет хиљада посетилаца, а други је до сада забележио петнаест хиљада гостију.

рена сад до краја марта. Били смо у Словенији два месеца. Један део изложбе је био и у Црној Гори. Планира се да у мају буде и у Новом Саду, али видећемо шта ће се решити”, каже благајник, а често и водич на изложби, Мићко Тошић.

Посетиоци су, како домаћи гости, тако и туристи из бивших југословенских република, али и других земаља. Различитих су узраста, од студената до оних који су своје најлепше дане провели као Југословени. „Мало пре је била једна жена која је почела да плаче када је видела изложбу. Рече да је довољно оно што је видела и да не сме да иде даље”, каже Мићко.

Експонати су на изложби завршили на различите начине. Неки су поклони, док су други купљени. „Учионицу су нам поклониле Основна школа Јосиф Панчић и Основна школа Краљ Петар Други. Оне су донира-

Каледоскоп

Прве каледоскопе у југословенске школе донела су деца чији су родитељи путовали у иностранство. „У шта то тако помно гледа једним оком, док му је друго затворено?”, питали су се завидљивци. Убрзо, цев са огледалима, у којој се налазе ситни шарени предмети, каменчићи, перле, стаклена зрнца или шарени папирићи, постала је доступна свима. Најтеже је било правилно изговорити и запамтити име – каледоскоп. Најчешће, каледоскопе су деца добијала кад би са родитељима пошла на Првомајски уранак. Забављена игром облика и боја, деца су дуго остајала мирна. А мајско сунце правило је најлепше шаре.

Интервју са Николом Драгашем

НОВАЦ ЈЕ БИТАН, АЛИ ПОСТОЈИ МНОГО ТОГА ШТО ЈЕ ВРЕДНИЈЕ ОД НОВЦА

Аутор: Мара Недељков

*Цртам од кад
знам за себе*

Никола Драгаш. Уметник који је свој таленат показао када је, са четири године, нацртао пиштољ свог рођака, полицајца јер није могао да га домаши. Кажу да песници не преписују свет, већ стварају нови. Овај карикатуриста свет око себе боји у лепше боје и даје му другачији облик.

Зашто сте се одлучили за графички дизајн?

Цртам од када знам за себе, тако да ми је после средње школе једино било битно да останем у причи, где ће ми цртеж бити примарна ствар. У графичком дизајну све полази од скице. Цртеж је основа. Дизајн логотипа, знака и плаката су ме одувек привлачили. Скоро већ десет година сам у графичком дизајну, запослен сам у Пошти Србије као дизајнер. То ми доноси гомилу знања, хлеб и плаћа рачуне. Илустрација и карикатура су ми приоритет. То је поље где сам најјачи и где говорим тако да ме сви разумеју.

Илуструјете и озбиљне књиге и часописе, или постоји нека ваша прећутна одлука да илуструјете за децу?

Често стоји та предрасуда да када радите за децу да је то на неки начин неозбиљно. Радити за децу је првенствено велика одговорност, јер они све виде. То су у старту неискрвена бића и њих не можете преварити. Они врло добро знају шта ваља, а шта не ваља. Умеју да препознају емоцију. Када видите да дете са одушевљењем прелистава књигу или сликовницу са вашим илустрацијима, верујте нема веће награде, и мотива да наставите даље да цртате.

Како Дуња, Страхиња и Сташа реагују на ваше радове?

Сташа и Страхиња су још малецки, имају једанаест месеци и то је за њих једно шаренило као и све што их окружује. Али Дуња зна врло добро о чему се ради. Цртамо заједно, бојимо бојанке. Јесте да она води неку своју политику, али има и то своје. Тату је прихватила као некога ко црта, и чији је то позив. Када цртам за њу углавном су на менију вук, звезда и прасе.

Како је изгледао ваш први рад?

О мојим првим радовима и почецима знам више из приче. Имао сам 4 године и тада нам је

у посету дошао рођак који је радио у полицији, и тада је свој службени пиштољ ставио негде на витрину, ван домашаја деце. Мене је узео у крило, и док су старији водили неке њима битне разговоре, ја сам дограбио оловку и направио први цртеж тог пиштоља на кутији цигарета. Када је то угледао, рођак ми је рекао да нацртам ласту, и после тога је рекао: „Овај мали је талентован“, и тако је то кренуло. Невероватно је то што он још увек негде чува ту кутију цигарета.

Када сте схватили да не желите да будете правник, лекар или инжењер, него баш карикатуриста?

Ту је битно да будете искрени према себи, и још битније да то препозна ваша околина, првенствено родитељи. Све остало је процес са успонима и падовима, добрим и лошим тренуцима. Падале су ми неке друге професије на памет, као на пример да будем учитељ или васпитач, али опет се то негде можда и обистинило, тиме што цртам за децу.

Најтежи тренутак у каријери, најлепши?

Сваки дан ми се догоди и једно, и друго. Тешко је када вас одбију на неком конкурс, када вас мало плате за оно што радите. Када неко вређа ваш рад, а није компетентан за то, а једноставно му се може. Лепо је када сте награђени, када ваш рад објаве у новинама или часопису, када вас породица подржава.

Шта је то што пружа највећу сатисфакцију у раду?

Људи углавном воле да ме питају имам ли ја шта од цртања, мислећи на новац. Новац је битан, али постоји много тога што је вредније од новца, што сам стекао и доживео бавећи се цртањем. Доста путујем, за сад углавном по Србији, и пресрећан сам што сам успео да мало боље упознам своју земљу. Често гостујем и приређујем разне радионице за децу из области карикатуре и илустрације. Излагао сам своје радове у домаћим и иностраним галеријама и музејима, и оно што је најбитније упознао и спријатељио се са многим великанима и мајсторима илустрације и карикатуре. Ово нисам навео да бих се похвалио, већ да бих показао да има нешто вредније од самог новца који дође и прође, али је итекако битан!

Интервју са Адамом Ранђеловићем

ПИСАЊЕ ЈЕ НЕШТО НАЈДИВНИЈЕ ШТО ЧОВЕК МОЖЕ ДА РАДИ ПОСЛЕ ЧИТАЊА КЊИГА

„Човек треба да буде моралан, и када је такав, тада не само он,
већ и сви људи око њега могу постати бољи”

Аутор: Звездана Бабел

Адам Ранђеловић студент је треће године новинарства на Факултету политичких наука. Пипе поезију и прозу дуги низ година, а велико задовољство му је читање књига, посебно Достојевског. Воли авангардну уметност, слика, преводи књиге са руског језика и слуша експерименталну музику. „Столица за гађење” му је прва књига, која је изашла за српско тржиште.

Рођени сте у Москви, а гимназију сте завршили у Мајкопу, на Северном Кавказу. Колико Вам је било тешко да се навикнете на Београд, где студирате новинарство?

Београд је велики град. Када сам био у Москви, био сам веома мали и тада још нисам могао да разумем, у ствари, шта значи та величина града, број становника, како то утиче на човека и мени је то тада апсолутно било свеједно. С друге стране, Мајкоп је био једно јако мало место, где се буквално сви знају међусобно, и када сам дошао у Београд, то је био шок. Мада, навикао сам се да се налазим међу гомилом људи. Као Вуди Ален, и ја имам те неке фобије, и не само да ми је тешко да живим у већем граду, него чак и да се сналазим са том људском масом. Мени то заиста смета, и утиче на моју свест.

Писали сте за дневни лист Данас, а својевремено су Вам и песме излазиле у многим часописима широм Русије. Шта за Вас значи писање?

То је нешто заиста најдивније што човек може да ради после читања књига. То је нека врста најснажније експресије, коју човек уопште може да произведе у свом животу. Док неки људи граде каријере, рађају децу, мени је циљ да кроз писање оставим траг, као неку поруку за вечност.

Откуд жеља за новинарством и да ли желите, као и у авангарди, да померате границе и стварате неке нове правце и иновације у овој динамичној професији?

Искрено, ја баш и не волим новинарство. Наравно, ако човек пише за неке часописе и недељнике, то је господски. Међутим, писање за дневне новине, што најчешће и задеси новинара, представља један рударски посао, а ја не волим нешто што је много тешко. Мада, свакако имам визију себе у новинарству, налик на француски часопис *Naïf-kiri*. Сматрам да је управо то, оно што мене занима, али код нас нажалост постоји проблем што се таква врста екстремног новинарства често изманипулише.

Познато је да више волите Достојевског од Толстоја. Да ли због тога што се Достојевски бавио анализом човекове душе, што је залазио дубоко у психологију или Вас фасцинира његов начин живота?

Достојевски је за мене можда највећи писац до 20. века, и могу рећи да је његов начин живота био фасцинантан, и он сам је био невероватна личност. Управо је зато велики, што њега могу да читају и русофили и русофоби, и атеисти и они који верују у Бога. Зато што је он био човек, који је кроз патњу показао не само оно најниже, већ и пут којим треба да се иде до врха. Достојевски је описивао, да кроз хиљаду начина можемо да се избавимо

од зла и безперспективности. Човек треба да буде моралан, и када је такав, тада не само он, већ и сви људи око њега могу постати бољи.

Волите авангардну уметност. Значи ли то да сте увек за иновативне ствари у животу које чак иду и испред свог времена?

Не, ја сам старомодан, традиционалиста, и мени је авангарда занимљива зато што је, наравно, пре свега, ширила границе, али у исто време водила деструктивни процес. Авангардисти су желели да униште свет, што ја мислим да је сасвим у реду, јер овај начин на који ми живимо јесте потпуно бесмислен. Боље да имамо званично анархију, него да је она вечито прикривена.

Познато је да авангардисти деле неке заједничке идеале и вредности које се манифестују у неконформистичном начину живота који они прихватају. Шта за Вас значи неконформистички начин живота?

За мене неконформизам значи бити управо супротно од онога каквима себе сматрају неконформисти. У свету имамо хипстере, који себе представљају највећим неконформистима икада, али су сви исти. Бити буквално сам свој, то је сасвим довољно. Неконформизам није ствар бунта, већ сопственог погледа на живот. Неконформизам је када човек жели да живи свој живот, онако како он сматра да треба, али да зна, шта је то – његов животни пут, а шта – простаклук и деградација.

Циљ авангардних књижевника било је изазивање шока. Чиме Ви желите да шокирате или да задивите Вашу читалачку публику?

Ја не желим да шокирам, то је била мода, која ме је прошла са Алисом Купером и Мерилином Менсоном. Желим једноставно да кажем оно што имам, и ако се то

некоме допадне и изазове неку врсту културног шока, бићу сасвим задовољан.

Ваша прва књига коју сте издали за српско тржиште носи назив „Столица за гађење”. Шта Вас је инспирисало за овакав наслов?

Мој омиљени мислилац Емил Сиоран. Свиђа ми се тај његов мрки поглед на свет, који се руши, откако је рођен, предодређен да умре. Као што знамо, процес старења јесте нешто најодвратније што може да се догоди лепоти. То изазива реакције попут песимизма, разочарања и скептицизма. Ја то зovem „столица за гађење”. Себе замишљам као апстрактно биће, које седи на две такве.

Планирате ли да се и даље бавите авангардним писањем, или желите да попут Достојевског напишете неко дубоко филозофско и психолошко дело?

Планирам да спустим лопту, да оно што сам сада написао не напишем поново. Пишем другу књигу која ће да буде донекле конзервативнија по својим спољашњим атрибутима, али не и много садржински. Вероватно ће књига одмах изаћи на руском, јер не видим перспективу за себе на српском тржишту.

„Алхемичар”: Пауло Коелњо

СКРИВЕНИ ЗНАКОВИ

„Кад нешто желимо, читав космос ступа у заверу, како би нам помогао да то остваримо”

Аутор: Андријана Величковић

Свако од нас је острво. Понекад нам успе да премостимо океане усамљености и да саградимо светионике. Понекад смо опет веома сами. Лутамо непрегледним просторствима срца, као какве изгубљене барке у олујној ноћи, тражимо луку, светлост и нечије топле руке. У „васељени” светло се бори са мраком и исход те неумољиве борбе увек је неизванстан. Покаткад светлост наде надвлада тмину и разочарања, а понекад бојним пољем потеку потоци суза због страха. У „васељени” тужно вене воља за животом, али понекад проклија. У тој полутами и какав нежан и прозрачан цвет постане љубав. Кажу да је самоћа окрутна кад коначно загосподари неком безданом душом, али она понекад уме да помилује, да постане уточиште. То буде када осетимо да смо изневерени. Онда се, увек, враћамо себи и у властитом срцу као источнику и ризници највећих мудрости тражимо утеху.

У „Алхемичару”, симболичном ремек-делу Паула Коелњо, снови, симболи, авантуре, успони и падови прате читаоца као одјек древних мудрих гласова. То је роман који комбинује атмосферу средњовековне мистике са песмом пустиње, говором ветра и осетима душе. Роман „Алхемичар” шири оптимистичну поруку, како треба да се препустимо животу и следимо снове. Тако је дечак Сантјаго имао довољно храбрости да оствари свој сан, те се отиснуо пут Египта, како би пронашао скривено благо близу пирамида, неслутећи да ће се то путовање претворити у проналажење богатства које се налази у нама самима. На путу својих снова, дечак је сретао разне људе, од краљева до алхемичара. Чак је упознао и своју девојку из пустиње. Слушати своје срце је оно, чиме се Сантјаго водио на том путу проналажења своје „личне легенде”. Коелњо сугерише, да су људи осуђени на живот празнине и неиспуњења, ако не следимо своју личну легенду. Највећа препрека тој срећи могао би да буде страх од неуспеха. Стари продавац кристала је говорио: „Плашим се да ме велико разочарење чека, тако да радије сањам”. И Сантјаго је био на путу да одустане од свог мита, да се врати својој земљи и стаду, али је ипак налазио неки разлог због кога би могао да настави даље. Слушајући своје срце можемо упознати своју душу, познавањем своје душе упознајемо душу света. Аутор наглашава да сваки човек треба да следи пут који је направљен само за њега и да открије Бога у потрази за својом судбином и постојањем на Земљи.

Коелњо у свом делу комбинује речи филозофије, мудрости, једноставности смисла и језика, и то је оно што чини ово дело читљивим. Писац нам поручује да је могуће остварити све, па чак и оно што нам се чини недостижним. А ако ми говоримо о успеху, онда је то свакако ово дело.

Интервју: Наташа Нинковић

ГЛУМА МИ ЈЕ ДАЛА СЛОБОДУ

Пуштам да улоге мене бирају

Аутор: Тијана Хегућ

До броја телефона Наташе Нинковић било је врло лако доћи. Јавила се „из прве”, срдечно и заинтересовано за сарадњу. Уговарање састанка ишло је тешко због њеног натрпаног распореда. Седам дана после првог контакта, позвала је и рекла: „Беше и ти си на Лиону? Хајде дођи код мене сад, адреса је...” Помало скривени део Лиона, велике куће и уске улице. Неочекивана тишина, тако невероватна за Звездару. Наташа нас је дочекала на вратима, у тренерци и папучама, без трунке шминке. Улазимо у велики дневни боравак. Савршена, умерена комбинација стилског и модерног, белих софа и фотеља и површина од тамног дрвета. Усред просторије скулптура од дрвета и злата, а на зидовима велике слике. Жалузине су спуштене, цигарете запаљене, папир са питањима заборављен у торби, а сви концепти избрисани из главе.

Тема се сама намеће – актуелне представе у којима Наташа игра. На сцени „Раша Плаовић” дају се „Наши синови” од Марамбоа, који је донекле запостављен код нас, а тако добро је описао наш паланачки менталитет. „Госпођа Лена, коју ту тумачим, много ми је пријала, после свих тих хероина и антихероина, пријао ми је један овакав комичан лик. Представник је нове буржоазије. Улазница за високо друштво био је новац, а она га има, то је ситуација која се лако примени на данашње време. Са друге стране, „Госпођица” у Југословенском драмском... е, она је баш антихерој. Када сам прочитала драматизацију, хтела сам да публика навија за њу, да је разуме. А када некога разумеш, самим тим осећаш емпатију према њему. Радећи на њој, осетила сам емпатију на неки начин. Далеко од тога да бих желела њену судбину јер било која опсесија води у радикализам који уништава самог човека. Међутим, њен отац је њу кастрирао у сексуалном и сваком другом смислу, и самим тим ја њу доживљавам као трагичан лик.” Питамо, да ли је могуће осуђивати или не

разумети лик који тумачи. „Имала сам проблем са Хедом Габлер. Из ње је излазила размаженост и досада, па сам се на тренутке нервирала зашто је то тако. Тек кад сам прочитала сценарио до краја, могла сам да је схватим. Хеда је кћи генерала, изразито женствена, али мушки васпитавана. И можда је баш због свог васпитања она увек тражила велике ствари, постављала велике циљеве, али баш због те потраге, пропуштала је ситнице које живот чине – животом.”

Можда је комичне ликове теже изнети, посебно у позоришту, када глумца на лицу места види реакцију публике? „Данас је тешко насмејати људе. Да ли је то због стања у друштву, или је ипак у питању чињеница да смо публику навикли на добар хумор, па од нас много траже, не знам. Међутим, нема ту борбе са публиком. Док још радим на лику, ако је у питању комика, увек добро размислим:

„А што би то мене насмејало?” И успева ми. На пример, баш за госпођу Лену, смејали су се три пута више него што сам мислила. Ето, позориште је заиста посебно, због публике.” Пали још једну цигарету. Премешта се са двоседа, седа на под и наставља: „Публика ми много значи. Значи ми каква је реакција. Зато на премијерама имам огромну трему, и даље. Мислим да своје улоге најгоре одиграо на премијерама. Увек се питам да ли је то могло боље. И десет дана пред премијеру имам трему, легнем, па не могу да спавам, па устајем, записујем на своје папире шта ћу додати, а шта одузети. Ипак, на самој представи, за то места нема.” Питамо затим, да ли глумцу може да се деси да због велике тремене заборави текст, да ли се то њој некад догодило. „Не размишљај о тексту. Текст је само средство да изнесем емоцију, исто као гест, исто као мимика. Кад се једном текст научи, о њему се више не размишља. То иде само од себе. Приметила сам да данас постоји тај тренд, да се изађе на сцену, репродукује текст и то је то. Не знам, мени се

то не свиђа. Пред саму представу се не преслишавам. Станем иза завесе, окренута леђима публици, затворим очи и слушам. Десетак минута тако слушам, ко улази, како улази, по жамору публике знам шта они очекују. А на премијерама очекују највише, зато премијере и јесу тешке. Није ствар у томе што ту седе критичари, не знам ко све не. Не бојим се критике, ни позитивне ни негативне. Ту седе мени драги људи, пријатељи, колеге, мене увек занима шта ће они рећи. И кад ми кажу да је нешто могло боље, трудим се да то поправим, јер им верујем. А негативни коментари злурадих људи ме не погађају, не размишљам о томе.”

Мада је комичним ликовима отпочела каријеру и они јој добро леже, публика је ипак види као трагичну јунакињу. „Јесте, разумем, посебно на телевизији и на филму. „Спаситељ” и „Клопка” некако посебно имају то... Не знам, ја о тим филмовима не размишљам исто као публика. Мени је „Спаситељ” посебан јер ми је то прва велика улога. Кад га се сетим, не сетим се лика самог, сетим се атмосфере на снимању, и свега онога што је после уследило: премијере, гостовања, награде.. А „Клопка” ми је посебна на другачији начин. Ту сам први пут била копродуцент. Не знам, све своје улоге на филму волим, не могу ниједну да издвојим као нешто баш, баш посебно. Све своје филмове сам гледала само једном, не могу да гледам себе више пута. Одгледам једном, кажем: „Добро је”, и то је то. А јесу ме увек бирали за те драме, не знам зашто, да ли због физиономије, због чега. И лежи ми то, иако сам ја кад сам почела да глумим,

мим, почела са комедијом. Комедију је мало лакше изнети, лакше је ући у те ликове. Код драме ликови имају више слојева, треба ући у то, треба их добро разумети, а то те емотивно исцрпи, баш те узме.”

Многе гледаоце код Рики Салом (Цват липе на Балкану) највише боли штап. „Па да, тај штап и треба највише да боли. Тај штап је ознака свега онога што је Рики некада била, а више није. Она је тим ногама зарађивала, она своје најмоћније оружје више нема, ту је њена трагедија још већа. Мени је тај штап био средство да изнесем улогу.” Средство које помаже да се улога изнесе не мора бити физички реквизит. У „Фолку” Наташа игра мајку главне јунакиње, несретну сељанку коју живот није штедео. Дијалекат је био средство. „Обожавам дијалекат. Има ту много да се ради: прво мораш да слушаш и знаш много о дијалекту уопште. Седнем и означавам речи, онако школски, сваку реч акцентујем. Мислим да сам у „Фолку” обавила добар посао. Било је оних који су то потврдили, али и оних који су мислили да је то могло боље, па су ме звали да ми кажу да се нека реч каже овако, а не како сам је ја изговорила. Мада, све у свему, ипак мислим да сам то урадила како треба.” Како бира улоге? Признаје да је ту привилегована. „Финансијски нико не зависи од мене. Зато могу да бирам улоге мало другачије него моје колеге. Постоје представе које ми називамо тезгама, које се одраде, добијеш новац за то и то је све. Наравно да су оне лакше, али ја не волим

кад је нешто лако, кад ми не представља изазов. Да ме чекају гладна уста код куће, вероватно бих пристала на то, али овако не, пажљиво бирам. Мора да ми се свиђа сценарио, да буде квалитетан. Највише волим кад ме позову и кажу: „Е, имам савршену улогу за тебе”. Пуштам да улоге мене бирају. И са друге стране, нећете мене видети за двадесет година како се вучем по новинама и молим за националну пензију, како било, мени је то некако... без везе, не знам. И нећете ме видети да активно глумим са својих шездесет година. Појавићу се негде-негде, кад осетим да треба. Мени је лепо да видим неког свог старијег колегу како и даље глуми, али то нисам ја. Није то за мене. Хоћу тада да имам свој мир, да се посветим породици. Глума ми је пре свега дала слободу. То ми не би дао неки посао од девет до пет. Иако се глума ниподаштава, иако има врло мало добрих филмова, иако нема новца... да, тешко је стање ту. Али то сам ја и никад се не бих покајала.”

Иако не воли да говори о себи, каже да је она прво мајка два детета, па тек онда глумица. О њој причају њене колеге, одабрани круг пријатеља, у суштини круг људи којем она то дозволи. А највише о њој говоре њене улоге.

Интервју са Нелом Антоновић,
оснивачем, редитељем и директором Мимарта

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА НЕВЕРБАЛНОГ ТЕАТРА МИМАРТ

Аутор: Александра Катанић

Фото: Лидија Антоновић

Лубав према позоришту и заинтересованост за невербални театар, инспирисали су Нелу Антоновић да оснује Мимарт 1984. године, једно од првих алтернативних позоришта у бившој Југославији. Истражујући алтернативне начине рада, едукујући се, путујући и остварујући контакте са другим уметницима, Нела је развијала алтернативни метод рада, док је њено позориште учествовало на многим фестивалима ван земље.

Текуће године Мимарт обележава три деценије рада које су покриле преко 50 представа и неколико стотина перформанса, као и радионице широм Србије намењене неформалном образовању младих.

Мимарт постоји већ 30 година и један је од првих алтернативних позоришта на простору бивше Југославије. Како је дошло до идеје и реализације оснивања Мимарта?

Као дугогодишњи члан Београдског савременог балета Смиљане Мандукић и моје заљубљености у позориште, као и амбиције да се развије невербално позориште код нас, јер сам у то време доста путовала и едуковала се код многих педагога алтернативног начина рада, окупила сам савремене уметнике из разних области уметности који су подржали мој концепт да користимо идеју један корак унапред и шаљемо је у неконвенционалну руту. Мимарт је настао осамдесетих када су уметници били опседнути губљењем смисла у уметности, када је идеја „смрт уметности“ заразила све уметности у којој смо се суочавали са бесмислом. Окупљени око утопијског концепта, у време позног социјализма када је било изражено признање публике у постојању снаге изговорених речи а невербални театар је захтевао активност гледања, почињемо да трагамо за смислом, савремене уметности.

Фокус Вашег рада је на феноменима друштва (геополитичким, социјалним, еколошким, економским, медијским...). Шта Вас тренутно највише од друштвених збивања инспирише у уметничком раду?

Тело је главни субјекат на сцени у невербалном театру, а тело памти све што му се дешава, те је немогуће урадити представу без присутног арт активистичког садржаја, макар у знацима. Некада је активизам био оријентисан на идеологију, док је данас фокус на политичком освешћењу, социјалној неправди и људским правима. Данас је теже радити арт активизам, јер смо заморени од поремећених вредности и оријентисани на преживљавање, па чак и ако наш концепт није циљно оријентисан на ту тему. Тренутно мој рад је оријентисан на примену методе у ванпозоришне области кроз неформално образовање или као алтернативни образовни метод уметника.

Учествовали сте на позоришним фестивалима у многим европским градовима. Одакле памтите најбоља искуства и посету ком граду сматрате најкориснијом и због чега?

Не бих могла да издвојим који је најкориснији за нас био фестивал, јер на сваком интернационалном фестивалу пре свега представљаш своју земљу и имаш велику одговорност. Са друге стране нова познанства, размене искуства и метода рада различитих културалних уметничких пројеката доносе добробит за сваку од средина у којима учесници раде. Повезивање уметника, које и јесте симбол овога века, јесте основни циљ оваквих фестивала. Издвојила бих „Плеј оф“ 2006. године у Немачкој, као пратећи програм Светског првенства у фудбалу. Тада сам упознала велики број уметника, што ми је омогућило као селектору Инфант фестивала у Новом Саду, и члану борда Битеф фестивала да доведем многе представе и уметнике као чланове жирија, као и Мимарту да учествује на многим фестивалима, а члановима Мимарта да оду на специјализацију у иностранство. Многа наша познанства трају и данас, а проширила су се на друге уметнике код нас.

Ви сте аутор и режисер представа и перформанаса. Мимарт је до сада извео преко 40 представа и преко неколико стотина перформанаса. Колико времена је потребно да се припреми представа, а колико перформанс, у чему се ове припреме разликују и колико су Вам у томе помогли уметнички сарадници?

Када је у питању рад на неком пројекту Мимарта, онда је тешко објаснити без познавања наше методе. Обзиром да се метод Мимарта континуирано развија, тешко је дефинисати разлику у времену припреме, јер све то зависи од феномена којим се бавимо, а не да ли је представа или перформанс. Иако перформанс преиспитује уметност, иако не мора имати драматуршку структуру, понекад је теже реализовати кратку живу форму него целокупно позоришно дело. Полазећи од идеје да време није линеарно, бавимо се прошлим искуством сада о будућности. Тренутно радим на новој представи већ 6 месеци, која је 54.-та по реду. Прво урадим концепт али тада се укључују сви глумци, костимограф, сценограф, видео артист, композитор... сви заједно развијамо идеју. Иако се ради о невербалном,

нелитературном театру, у почетном периоду прочитамо велики број дела, прегледамо велики број информација везаних за неки феномен, те у лабораторијском истраживачком поступку настају материјали, које се касније режијом и монтажом свих појединачних идеја спајају у целину.

За који перформанс и коју представу сматрате да су највише утицали на публику и због чега? А која је за Вас лично најзначајнија представа и перформанс?

Ово питање је провокативно за алтернативног уметника. И знам и не знам да одговорим. Вероватно оно што бих ја издвојила, то није утицало иако нам је био циљ. Рецимо „Боје привида“ је пројекат који садржи музику Зорана Христића и који је предвидео распад Југославије и распад комунистичке партије. Иако кроз метафоре, људи су препознавали сиво маслинасту боју 1990, марионете, маске, смрт... Занимљивост је што је снимлио РТС и што смо ту емисију послали на такмичење, где смо добили специјалну похвалу на Видео фестивалу Гранд при у Паризу и налази се у УНЕСКО видео архиви.

Најзначајнија представа за мене је „Лутање плаветником“ јер смо тада у позоришту Атеље 212 по први пут на Балкану употребили техносистем-ласер као сценографију. У представи је учествовало 18 уметника, статисти од 5 до 70 година, представници Ромског театра, и Прашког универзитета, брејк денсери, алпинисти... све у циљу атракције као начина савременог истраживачког погледа. Нажалост, премијера је била један дан пред убиство Ђинђића, тако да је некако прошла неопажено. Извели смо је десетак пута, али престали због веома скупог ласера само за једно извођење.

Шта сматрате Вашим највећим достигнућем у уметничком стваралаштву?

Постављање методе Мимарт, чија примена у ванпозоришним областима доноси велике резултате (деца са посебним потребама, одрастање младих, рад са студентима, комјунити арт...).

Алтернативни театар Мимарт има три етапе у свом раду. За коју од ових фаза сматрате да је највише утицала на рад Мимарта и на коју од њих сте најпоноснији?

Први период је био радост истраживања, откривања и настајања представа и перформанса. Други период је био окренут ка арт активизму, где сами наслови говоре: „Институт за промену судбине“, „Сунце зађе“, „Роткве стругане“, „Слободни пад“... Трећи период је развој методе и њене примене. Ово је најважнији период међународних пројеката, интеркултуралних, а посебно ЕУ пројеката. Тада сам тек добила потврду да је оно што радим значајно, што наша средина и колеге, овде нису признавали.

Успостављање контаката у преко 15 интернационалних пројеката је омогућило мојим сарадницима да се истакну у свету као вредни савремени уметници истраживачи, који и дан данас не заборављају да су се неформално образовали у Мимарту, поред завршених уметничких факултета.

Недавно сте у Студентском културном центру одржали мултидисциплинарне радионице за младе о томе како да од фотографија које су сами направили сачине анимирани стоп моушн филм. Да ли је у плану и неки пројекат сличан овој радионици?

Последњих 5 година непрекидно радимо на неформалном образовању младих широм Србије кроз радионице, где полазници пролазе кроз наш метод. Ове радионице су само продужетак сарадње са уметницима из других области уметности, али кроз повезивање и логичном синергијом фотографије, покрета и филма, ово је тек почетак радионица за младе. Они стичу знања о тимском раду, толеранцији, креирању рада, новим технологијама, али и о креативном начину живота, што утиче на њихове пријатеље и родбину.

Аутор сте две књиге, о методи рада и феноменологији покрета, „Мимарт години“, 2000. године и „Феноменологија покретом“ из 2004. године, као и електронске књиге „25“ настале 2009. године поводом годишњице рада. Да ли је можда на помолу још нека књига?

Поводом три деценије рада припремамо е-монографију Театра Мимарт, крајем године.

Шта су планови Мимарта за будућност, да ли ће бити неких значајних промена у даљем раду?

После три деценије рада имам визију друштва у којем неврбални истраживачки театар заузима равноправно и важно место система културних вредности, где се цени континуитет и квалитет рада, оригиналност и одрживост, где се цени Театар Мимарт као турбулентни фактор развоја савремене алтернативне сцене.

Можете ли нам рећи нешто више о представи „Пливати уз реку“ која ће бити (премијерно) изведена 8. маја у Студентском културном центру?

Представа говори о Мимарту, о свима нама који дуго истражујемо, о младим уметницима који су се скоро прикључили и почели да граде своје уметничке путеве, о мапирању савремених погледа и алтернативних начина рада. Представа се бави феноменом тока, непрекидног кретања тела, појава и објеката. Лично искуство савременог ствараоца постаје данас важно за опстанак, како уметника тако и савременог позоришта. Пут уметника повезује стваралаштво са духовношћу, јер показује како да уроните у извор.

Интервју са Радованом Вујовићем

„ТЕШКО МИ ЈЕ ДА РАДИМ НЕШТО ЗА ШТА МИСЛИМ ДА НИЈЕ КВАЛИТЕТНО”

Аутор: *Александра Милутиновић*

Свако снимање је изазов за себе и носи неко друго задовољство, пријатна осећања и опуштено је на неки свој начин.

Вељко, Цане, Едвард Саргент, Касио, Вића, Миша, Милан, Рис. Добитник две годишње награде Југословенског драмског позоришта. Награђен из Фонда „Дара Чаленић” за најбољег младог глумца 2009. године, Радован Вујовић, један од најпопуларнијих српских младих глумаца говори за наш часопис.

У пријатној атмосфери Југословенског драмског позоришта разговарамо са њим о томе колико је популарност серије „Војна академија” допринела његовој каријери, о томе шта га је навело да глума буде његов животни позив, шта га везује за родно Ужице и његовим плановима за будућност.

Да ли је популарност серије „Војна академија” допринела да телевизијска публика у већој мери жели да Вас види у позоришту?

Вероватно има неке везе, али ја не играм неке представе које се базирају на популарности. Играм у Југословенском које има своју публику, као и остала позоришта у којима играм, тако да нисам сигуран колико, али претпостављам да има значаја.

У којим улогама се најбоље осећате? Оним којим Вас публика посматра са малих екрана, биоскопског платна, или позорнице?

Све је то на свој начин пријатно и човек се добро осећа. Ја у позоришту дуже радим и имам веће искуство и можда се ту за нијансу осећамо опуштеније. То је моје позориште, ту сам запослен, ово ми је као друга кућа и сам долазак овде не доживљавам као посебан догађај, то је нешто што чиним сваки дан, ту се осећам супер, а опет свако снимање је изазов за себе и носи неко друго задовољство, пријатна осећања и опуштено је на неки свој начин.

Која од улога које сте до сада тумачили је Вама лично најдража?

То је тешко питање за глумца, тешко је одвојити... Имам неке представе које су ми драже, али улоге... Рецимо „Брод за лутке”, „Швабица”, „Заштита пре свега”, то су представе у којима баш уживам да играм, али и остале. Не могу заиста да издвојим.

Да ли је, према Вашем мишљењу, већа драж радити за децу или одрасле?

Ја више волим да радим за одрасле. Пре Југословенског радио сам у Бухи, деца су специфична публика, човек стварно треба да има „жицу”. У Пужу је посебна драж, има представе за децу и одрасле. Представа комуницира са децом, али забавља и родитеље у публици. Тамо ми је стварно дивно да радим, али вечерње представе су мој фаворит, посебно због термина. (смех)

Шта је довело до тога да глума буде Ваш животни позив?

Сплет неких срећних околности, претпостављам. У Ужицу сам пред крај основне школе кренуо у школу глуме са друштвом из одељења као на неку слободну активност, вид забаве, играње и то ми се свидело. Током бомбардовања сам престао да похађам ту школу, а онда ме је брат охрабрио да се томе вратим и да пробам после друге године гимназије да

конкуришем. Онда сам се спремио без јасног циља. Нисам знао шта заиста хоћу. То ме је привлачило, али нисам имао јасну представу зашто баш желим да се бавим глумом, али ето он ме је наговорио, ја сам дошао на пријемни и уписао.

Од ликова које сте до сада тумачили који је најближи Вашем темпераменту?

Тешко је одговорити на то. У сваком има нешто слично. Некако сам ја лично састављен из улога које сам играо. Пре бих рекао да је по мало остало од сваке улоге у мени него што је било слично.

Који лик је било најтеже тумачити?

Најтеже је било у представи „Рођени у Ју” („*Rođeni u Yu*”) која је направљена од наших животних прича где сам заправо требао да играм себе. То је било чудно. Требало је изговорити речи које говорим сваки дан неким људима на сцени, а за које сматрам да немају толику важност. Онда је било чудно доживети своје речи као туђе и говорити их сваки пут као да нису моје.

Да ли сте пробирљиви када је посао у питању?

Јесам. Тешко ми је да радим нешто за шта мислим да није квалитетно, да се не обраћа људима на прави начин, што не носи поруку иза које ја могу да станем. Лепо је кад човек може да бира, али такво је време да човек иако бира улоге никада не може да бира до краја. Увек му је потребан новац, па ради нешто иако то не би радио.

Пошто сте рођени Ужичанин да ли често посећујете родно Ужице и шта Вас везује за родни град?

Идем кад год имам времена. Тамо ми живи бака, а моји су на релацији Ужице – Београд. Заиста волим да одем тамо, али немам баш прилику да одем често.

На којим пројектима тренутно радите?

Нова представа „Змај убица” по тексту Милене Марковић. Премијера је седмог јуна, бави се сарајевским атентом. У режији је Иве Милошевић. Мислим да ће бити поприлично атрактивна и другачија од других.

Тренуци највеће среће и туге?

Може свашта да ме растужи: филм, песма, отворен сам за тај вид осећања... А срећа... вероватно пријатељи, људи са којима највише времена проводим, глума.

Када за пет година будемо опет радили интервју шта бисте волели да ми кажете да се променило?

Волео бих да се променила ситуација у нашој земљи, да људи много боље живе, да сам пропутовао пола света и да сам смршао четири килограма. (смех)

Интервју са Владимиром Јоцовићем

„НЕ НОСИМ БЛАТО НА СВОЈИМ ЦИПЕЛАМА, НЕ ПЉУЈЕМ ИСПРЕД СЕБЕ”

Аутор: Мара Недељков

Фото: Милан Ранковић

Станеш на сцену, искоракнеш десном ногом, кажипрстом десне руке покажеш на свог партнера, погледаш га у очи и кажеш му истину”

” Рођен у Чачку, црв глуме се уселио у њега гледајући Гидру Бојанића. Желео је да, као Жика, буде водоинсталатер. Не размишља о томе шта би био да није глумац јер и они који не знају шта ће са собом, по његовом мишљењу, уписују глуму. Његова најдража улога је улога Анђелка у представи „Чудо у Шаргану”. За Политиколог говори глумац Владимир Јоцовић.

Крећете се на релацији Београ-Чачак- Косовска Митровица, које су сличности и разлике између ове три средине?

Београд носи предност из разлога што је град у коме има више прилика за рад, запослење. То је град у коме има више од двадесет позоришта, ту је центар дешавања и збивања. Чачак је град који, нажалост, има сто хиљада становника, а нема ни позориште, ни биоскоп. Косовска Митровица, опет, има то приштинско позориште које ради али је то мала средина са три или четири улице. Једино што се у време студирања доле налазе дванаест до петнаест хиљада студената, и они заправо тај град чине градом. Да није њих, то би био град од двадесетак хиљада становника.

Студирали сте и радите на Косову, можемо ли рећи да се овде преплићу Ваш патриотизам и љубав према глуми?

Заправо, није тако почело јер сам први пут отишао доле на Косово када сам уписао Академију. Чак, до

прве године глуме, нисам ни знао да доле постоји позориште. Тек када сам уписао студије и почео да радим у том позоришту сам отишао доле, до самог југа Метохије, до Пећи, Призрена, до Приштине, Грачанице, Липљана са гостовањем и са турнејама тог позоришта. Тако да, може се рећи да је кренуло тек од треће године глуме, будући да смо ме захватиле доле и барикаде и сукоби и све остало. Тако да се може рећи да је неким делом, али тек касније, повезано са тим неким патриотизмом.

Када поредите патриотизам и љубав према глуми, која је јача?

Наравно, према глуми. Глума је моја прва љубав и највећа страст, а патриотизам, не знам, то је тек дошло касније живот доле са тим људима и гледајући за шта се они залажу и за шта се боре. Свакако је љубав према глуми је много јача.

У којој мери, из Вашег искуства постоји сарадња између српских и албанских глумаца у приштинском позоришту?

Некада је сарадња била успешна до те мере да су и српски глумци који су знали албански језик играли у албанској драми, а и албански глумци који су знали српски играли у српској драми, али то је све период до '99. Године. Тада избија рат и српска драма и целокупно српско становништво се сели из Приштине северније ка Србији. После рата је настављена мисија. Ансамбл српске драме Народног позоришта Приштина са разноврсним турнејама и гостовањима јужно од Ибра.

Како бисте прокоментарисали текст објављен у листу „Политика“ на рачун сарадње између Срба и Албанаца коју иницира Мики Манојловић?

Тај текст је написао Жика Ракочевић, мој познаник. Није лепа та чињеница да је господин М.М. заборавио, или није ни знао, како је изјавио да се четрнаест година није десила сарадња, а да је требало да се деси пре сто година. Притом, заборављајући да постоје српски глумци у ансамблу народног позоришта „Приштина“ који су сарађивали са тим албанским глумцима и који су, и након изгнанства, наставили свој рад јужно од Ибра.

Колики је политички утицај на приштинско позориште?

Свакако да је он постојао. Свакако да сарађујемо са канцеларијом за Косово и Метохију и Министарством за културу што се тиче буџета, финансија и техничких средстава, али они и даље нису у доброј мери спроведени. Наметања репертоара није било. Пређашњи управник позоришта, Ненад Тодоровић је имао свој репертоар, то су углавном биле неке комедије-последњих четири-пет комедија је било на ту тему. Будући да је ово година Нушића, мислим да ће се радити неки Нушићев комад и комад који ће обележити стогодишњицу почетка Првог светског рата. Што се тога тиче, политика нема утицај на репертоар, већ сами редитељи и директор позоришта одређују који ће се комад играти.

Колико се Срби са Косова плаше да се боре за своју културу због потребе за елементарним преживљавањем?

Позориште је један сегмент културе на Косову. Постоје, наравно, људи који покушавају да учине све да култура не заживи. Да ли су то људи из политике, Албанци, косовски Срби...

Чији сте Ви утицај највише осетили?

Политичари, засигурно.

Локални политичари?

Не, то су представници власти у Србији. Они утичу на све, па и на културу на Косову. Некада су позоришта имала седам или осам представа годишње, а сад имају једну или ниједну.

Која је то улога коју Ви не бисте глумили?

Па не знам. Кад прихватам посао врло ми је важно да видим ко је редитељ са којим радим, а потом и глумачка екипа. Наравно, текст, улога, али и хонорар. На жалост, важим за глумца који је више улога одбио него што је одиграо. Причам уопштено, невезано само за приштинско позориште. У том позоришту нисам одбио ни једну улогу, али било је других позоришта и других понуда на телевизији и филму које сам одбио.

Какав је Ваш утисак по питању такозваних глумачких кланова?

Наравно, са тим се сусрећемо још на Академији где се формирају такозвани глумачки кланови. Сматрам да приштинско позориште нема толико дејствовања и подела на кланове, већ смо сви као једна велика породица. Са клановима се сусрећемо и после Академије и у позоришту и у раду. Ви видите да различити редитељи имају своје глумце који им играју у представама, филмовима и серијама. То су ти, да тако кажем, кланови који дејствују.

Зашто сте уписали глуму?

Желим да пуштам друга бића да насељавају моју душу и да их ја, прожимајући их кроз себе, оживим својом сопственом креацијом, удахнем им живот и оживим их на сцени. Професор ме је још на академији учио да је глума један велики занат, најпре занат који понекад може бити уметност. Зоран Радмиловић каже: „Глума је, узмеш па играш.“ Станеш на сцену, искоракнеш десном ногом, кажипрстом десне руке покажеш на свог партнера, погледаш га у очи и кажеш му истину. Не сматрам да тајна глуме постоји пошто се она налази у сваком глумцу, али свакако да сваки глумац мора да буде искрен и истинит.

Интервју са Николом Ракочевићем

„НАЈТЕЖЕ МИ ЈЕ БИЛО ДА ТУМАЧИМ РАСКОЉНИКОВА”

На овогодишњем Берлинском филмском фестивалу, у програму под називом „Звезде у успону” (European Shooting Stars) Никола Ракочевић проглашен је за једног од десет највећих талената Европе.

Аутор: Мара Недељков
Фото: Милан Ранковић

Кишно пролеће лета Господњег 2014. За шанком у бифеу Југословенског драмског позоришта, пије кафу и гледа капи кише како добују о прозор. Напољу лије као из кабла. Зграда у улици Краља Милана није најпривлачнија по кишном дану, али портири су прилично љубазни и фино расположени. „Сад је стигао Ница, у бифеу је”, упутио нас је један, до бифеа пошао са нама други, али нас је до глумца одвео трећи портир. Ошишаном Новици је порасла коса, кадет Лаки овога пута кафу испија у удобности суве и топле просторије, у свом матичном позоришту новинаре чека један од десет најталентованијих глумаца Европе, Никола Ракочевић.

Која Вам је мисао прво прошла кроз главу када сте схватили да сте постали носилац признања Звезда у успону?

Не сећам се, право да вам кажем. Све је некако дошло постепено. Прво су звали из Филмског центра Србије и рекли да су ме они номинирали, потом је јављено да сам добио ту награду, отишао сам тамо, све је то трајало месец ипо дана. Нису, к’о за Оскара, они рекли: „Никола Ракочевић”, ја као: „Јеее!”. Постепено сам схватао шта то признање значи за мене и моју каријеру.

Шта то признање значи за Вас и Вашу каријеру?

Не знам како бих вам то рекао, пробајте да се ставите у моју позицију. Ви сте, ето на политичким наукама и на положају у странци која је на власти... не, а? Как год, пробај да се ставиш у позицију новинара који добија награду која му је битна. За глумца, као и за све друге људе, награде дају самопоуздање и нове могућности. Много лакше можеш добити посао ван ових граница, што је много важно.

Како сте Ви одлучили да постанете глумац?

То је дошло само по себи, никада нисам изричито донео одлуку: „Е, ја сад хоћу да будем глумац”. Имао сам и друге опције, али тако се десило. Глума ме је одувек интересовала, волео сам то да радим још као дете. Привлачила ме је та уметност, филм, позориште. Филм ме је привлачио пре свега, као мали нисам често ишао у позориште.

Шта сада, као успешан глумац, преферирате, позориште или филм?

То је као када бисте ме питали коју храну више волим. Говоримо о два различита медија, и ја, као глумац, осећам енергију и лепоту оба та медија.

Паралела позориште-филм?

Оно што је добро је та енергија. На позорници имате директан однос са публиком. Размена енергије са публиком је нешто јако драгоцено и узбудљиво. Са друге стране, имате интиму кадра где сте господар ситуације, господар свемира, господар света.

Када кажемо Никола Ракочевић, у Србији се обично помисли „Новица”, које су сличности између Николе и Новице Марјановића?

То је један исти човек, ја играм Новицу Марјановића и позајмио сам му неке своје особине. Ако ме питате да ли

бих убио човека- вероватно да, ако бих био приморан. Да ли бих прихватио одговорност-не знам, није ми се догодило. Ја се надам да бих прихватио.

Такође сте познати као Лаки из „Војне академије”, колико Вам прија да вас људи поистовећују са ликовима које тумачите?

То је нешто што не можете да избегнете, нити то можете људима забранити. Људи то раде. Ви треба да сте свесни ко сте и шта сте заправо ви.

Који Вам је лик било најтеже да тумачите?

Најтеже ми је било да тумачим лик Раскољникова. Најкомплекснији текст и улога, то ми је било баш тешко.

Од 2006. до 2013. Сте освојили шест награда, колико су глумци добро плаћени? Колико од љубави према уметности може да се живи?

Од љубави може да се живи, али онда сте зец. Можете и сами да изаберете која животиња желите да будете. Таленат нема цену, ја свој таленат не продајем. Не могу свој таленат да ставим на тас, и да га измерим. Не могу да уновчим таленат, немам фискални рачун за свој таленат. Радим и живим од свог рада. Телевизија је доста добро плаћена, филм сад више није тако уносан посао, поготово што су сада буџети скресани.

Која награда Вам је посебно драга?

Свака награда је утицала на мене и моје самопоуздање, а то је важно за једног глумца. Шутинг стар је нешто што је ван наше земље, од стране непристрасног жирија који заправо не познаје никога од нас. То ми је јако објективно некако, и због тога ми је драга. У будућности ће можда ова награда утицати на наредне, али ово је било чисто.

Глумачки узори?

Људи чије улоге јако волим и начин на који раде. Небојша Глоговац, пре свега. Допада ми се како се изражавају кроз улоге. Војин Ћетковић и Никола Ђуричко. Војин Ћетковић у позоришту као неко до чијег стадијума треба доћи.

Интервју са Миодрагом Матицким

КЊИЖЕВНА КРИТИКА КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ ЈЕ ЗАНЕМАРЕНА И ПОВРШНА

„Из разговора са децом по школама схватио сам да је помодно време Харија Потера прошло.”

Аутор: Звездана Бабел

Миодраг Матицки је председник Вукове задужбине од 2008. године. Цео радни век провео је у Институту за књижевност и уметност. Члан је Удружења књижевника Србије, Књижевног одељења и Управног одбора Матице српске. Покретач је и главни и одговорни уредник годишњака Вукове задужбине „Даница”. Од 2006. године потпредседник је Националног савета за науку и технолошки развој Републике Србије. Пише песме, приповетке и романе и објавио је осам монографија.

има ли наде да се млади врате правим вредностима?

Одговор би био да младе треба укључити у „прављење” књига. Припремам шаљиву књигу песама и занимљиво је то да су деца та која су илустровала све те песме. Саучествовали су са мном у њиховом стварању. У оквиру „Радионице баснописаца” за ученике основних школа настале су чудесне басне младих које су они илустровали. Књигу је приредио Слободан Станишић, један

од водећих књижевника за младе. Реч је о едицији „Млади ствараоци” која може да послужи као модел враћања младих људи правим вредностима.

Анкета рађена на последњем Сајму књига у Београду показује да око 63% анкетираних учесника уопште не чита књиге. Шта је разлог томе?

Све што се чини у области културе и језика не сме бити брзоплето. Мора се почети од самог почетка како би се изменио владајући културолошки систем потрошачког друштва. Мора се почети од младих, корак по корак. Подразумева се да је у експанзији трећа ера писмености, електронска, да су млади деценијама навикавани на проверавање знања тестовима, на ес-емес поруке, на таблоиде и титлове на телевизији, да су сведени на доста скучен вокабулар. Временом, на жалост, млади долазе до општих знања без икаквог истраживачког ангажмана, а које је неко униформно сложио као део електронске отворене енциклопедије.

Библиотеке користи само 5% становништва. То постаје национални проблем којем је неопходно посветити озбиљну пажњу. Ви, као председник Вукове задужбине, мислите ли да књиге чита само онај ко мора?

Као председник Вукове задужбине један сам од оних који је пре више година тражио да се задужбина у већој мери окрене не само старијој читалачкој публици, већ и младима. Оно што смо током 2013. године урадили јесте то да смо обишли четрдесетак школа и десетине градова и са нашим зборником „Даница” успели да бар мало унесемо свест колико је читање важно. Охрабрујуће је да смо видели да књиге не чита само онај ко мора, већ то раде и из задовољства. Током лета, дом Вукове задужбине, посећивали су организовано ученици појединих школа са родитељима и наставницима. Домаћини су им били писци за децу и заједно смо са децом читали књиге.

Анкета коју је Библиотека града спровела показује да млади људи више од књига читају новине, и то углавном таблоиде. Упркос општој таблоидизацији

Ученици у основним школама као обавезну лектуру имају Харија Потера, а не дела руских писаца попут Толстоја или Достојевског. Мислите ли да Министарство просвете и професори морају мало више пажње да посвете томе шта основци читају, јер деца само прихватају оно што им је понуђено према плану и програму школе?

Из разговора са децом по школама схватио сам да је помодно време Харија Потера прошло. Последице су евидентно штетне када је реч о нечитању аутентичних књижевних дела. До тога долази зато што је књижевна критика за децу занемарена, површна, писана без основне сврхе да младима искрено препоручи књиге. На делу су често несрећни и тврдокорни избори лектуре, а млади једва да и учествују у том избору. Међутим, охрабрујуће је то да када се погледају инвентивни школски листови, уверићемо се да постоји добар део оних који умеју да се изражавају и да јасно изнесу своје ставове и захтеве своје генерације када је реч о књизи и читању.

Више деценија посвећени сте српском језику, Србима, као и нашој усменој књижевности. Какво је стање српског језика и да ли сте као уређивач научне едиције „Библиотека усмене књижевности” успели да барем мало скренете пажњу на значај нашег језика у свакодневном животу?

Често сам се питао због чега је језик толико важан и због чега је српски језик увек толико оспораван. Већ више од две деценије у сарадњи са Матицом српском и Институтом за књижевност и уметност остварујем пројекат „Библиотека усмене књижевности”. Реч је о часописима народних умотворина са којима су значајно употпуњена сабрана усмена дела српског народа и приступачније је начињена основа народног књижевног језика.

Анорексија

КОЛИКО ИМАТЕ КИЛОГРАМА?

Модна индустрија утиче на појаву неухрањености

Аутор: Андријана Величковић

Четрдесетогодишња Ивана М. из Београда умрла је од последица анорексије, са само 25 килограма.

„Слепа болест“

Анорексија је психички поремећај нагона за исхраном, када је жеља за храном веома смањена и то толико да се једе свега неколико намирница у веома малим количинама, а све то због страха од претераног гојења. *„Најчешће се јавља код девојака узраста од 16 до 20 година, незадовољних својим изгледом, те крену са дијетом. Како је дијета ригорознија, особа тежи идеалнијој слици коју жели да добије. Анорексија је најчешће праћена депресијом и разним физиолошким сметњама (губитак циклуса, опадање косе...)“*, каже др. Смиља Николић, психијатар за децу и адолесценте.

Лечење је дуготрајно. Благовремено препознавање симптома је од велике важности, јер се анорексија у раној фази лечи врло успешно. Касније фазе захтевају хоспитализацију, лечење антидепресивима, психолошке терапије где оболели учи да прихвати себе и да се осећа добро у свом телу.

„У пракси, девојка оболела од анорексије имала је 35 килограма. Била је незадовољна својим телом. Јела је само воће. Родитељи су је на време довели и почели смо са терапијом. У почетку пацијенткиња није сарађивала са нама, што је типично за ову врсту поремећаја. Лечење је трајало годину дана, али се ипак успешно завршило“, објашњава докторка Николић. Међутим, анорексија је психичка болест где 95% оболелих умре, изјавио је за Прес нутрициониста Љубомир Пфаф: *„Те особе једноставно не желе да једу. Код анорексије скоро да нема излечења, а смрт се дешава јер долази до распада беланчевина, што се на крају завршава тровањем организма и смрћу“*.

За анорексију се каже да је „слепа болест“ зато што обично није прихваћена како од оболеле особе тако и од стране породице. *„Моја ћерка није умрла од анорексије. Имам обдукционе налазе који то потврђују. То што су новине писале и те изјаве да је она само јела воће и пила кока-колу нису истините. Она је била увек тако мршава“*, тврди Љубиша Јовић, отац преминуле Марије Ј. из Врања.

У Израелу забрањене мршаве манеке

Проблем са анорексијом је постао толико озбиљан да су неке државе одлучиле да званично томе стану на пут. Израел где према подацима Министарства здравља, 125 000 жена пати од поремећаја у исхрани, законом је забранио да се у рекламама појављују ултрамршаве манекенке. Рекламе могу да раде само манекенке које донесу извештај од лекара, не старији од три месеца, који потврђује да

њихов индекс телесне масе није мањи од 18,5, што се сматра здравом границом. Исти закон, популарно назван „фотошоп закон“, забрањује да се моделима на рекламним фотографијама приликом њихове обраде смањују пропорције

Мода и витко тело

Код оболелих увек постоји неки емоционални проблем, то је унутрашњи фактор. Поред њега, јављу се и спољашњи фактори, који не могу бити занемарљиви. То су најчешће породица, због разних конфликта или емоционалног запостављања детета. Међутим, према речима социолога Гордане Костић све чешће се медији и модна индустрија налазе на листи као изазивачи. *„Медији су свакако један од фактора, јер свако рекламирање препарата за мршављење и згодног женског тела може бити пресудно да се млада особа незадовољна својим изгледом одважи на такав подухват“*. Данас је честа појава да младе девојке на изгладњавање се одлучују по узору на ултрамршаве манекенке, а тиме лако склизну у анорексију. Још увек се не зна ко поставља такве услове и због чега је мршавост толико популарна? Власник моделинг агенције „Слајд мидиа“, Горан Ћосић каже да би се неко бавио тим послом мора да задовољи одређене критеријуме, а то су поред атрактивног изгледа, лепог лица, очију и одређене пропорције и сразмере у грађи, али да је њима на првом месту комерцијални моделинг. *„Оно што ми саветујемо нашим моделима јесте здрав начин живота, а самим тим и исхране. Трудимо се да их удаљимо од брзе хране и преждеравања у касним ноћним сатима и приближимо здравој и квалитетној исхрани, као и физичким активностима. Наше методе су се показале успешним на више нивоа, јер са једне стране, наше девојке и момци теже ка здравом начину живота, а са друге стране, изгледају јако лепо. Само здрав човек може бити и леп“*, објашњава Ћосић.

Прва истраживања јесу истраживања за период 1979-1988 године. Резултати показују да чак 69% фото модела и 60% такмичарки за мис Америке има тежину 15%(или више) испод очекиваног нивоа за те године и висину (чиме испуњавају основни критеријум за дијагнозу анорексије!). Скорија истраживања показала су сличне, скоро идентичне резултате. (Истраживање врши Институт за здравствену заштиту деце и омладине Медицинског факултета у Новом Саду)

Друштвено преносива болест

Мишићава тела у рекламама, филмовима, на спортским теренима и у магацинима мењају начин на који и мушкарци и жене посматрају своје тело.

Највеће до сада спроведено истраживање на ову тему, на узорку од 3 000 младих жена спровели су „Лондон скул ов економикс“ и „Сити јуниверзити Лондон“. Истраживањем је откривено да окружење у којем жена

живи снажно утиче на начин, на који доживљава себе и своје тело, те да околина која је превише критички настројена лако је може „гурнути у понор“, ове тешке болести. Наведено истраживање доводи до закључка да је анорексија „друштвено преносива болест“, на шта утиче и блиска околина у којој се особа налази (породица, пријатељи, партнер...), али и филмска и модна

индустрија која намеће идеал нестварне лепоте, коју девојке очајнички желе.

И поред тога што Удружење за борбу против поремећаја у исхрани АНАД сваке године на разне начине указује на озбиљност овог поремећаја, у модерном друштву анорексија се све више шири, а најопасније од свега јесте, да се о њој још увек слабо говори.

УСВОЈЕН КОНТРОВЕРЗНИ ТУРСКИ ЗАКОН О КОНТРОЛИ ИНТЕРНЕТА

Аутор: Мирко Саковић, дописник из Турске

Турске су се власти нашле на удару критика америчких и европских функционера и организација цивилног друштва након најаве усвајања новог закона о интернету који предвиђа ширење основа по којима Државна агенција за телекомуникације (ТИБ) може затворити или ограничити приступ одређеним интернетским страницама. Вијест се проширила и у свјетским медијима након што је на улицама Истанбула дошло до сукоба противника новог закона и полиције.

Наиме, нови турски закон у своме изворном облику даје Државној агенцији овласти да у року од 4 сата блокира било коју интернетску страницу без да за то мора тражити налог суда. Њиме се такођер предвиђа и похрањивање података о посјећиваним страницама, контактима и садржајима комуникације свих корисника интернета у Турској у року од 2 године. Закон је оправдан потребом да се грађане, у првом реду дјецу, заштити од непримјерених садржаја као што су дјечја порнографија, информације о немедицинском кориштењу наркотика, онлајн коцкању али и саржаја који крше законе о заштити нације и других непримјерених садржаја. Међутим, будући да о томе дали је неки садржај примјерен или непримјерен не одлучује суд већ бирократи у Државној агенцији који су заштићени од правног гоњења долази до проблема са транспарентношћу при доношењу одлука. По којем ће се основу одлучивати о непримјерености некога садржаја? Новинарка енглеског уздања турских дневних новина Заман Аманда Поул упозорила је у својој колумни како је већ и стари закон 2013. одлуком Европског суда за људска права проглашен неконзистентним са Европском повељом о људским правима.¹ Мехмет Карли са Универзитета Галатасарај у Истанбулу упозорио је како Државна агенција од 2009. године не објављује статистичке податке о блокираним страницама док организације цивилног друштва процјењују да их је до данас затворено укупно око 32 000 док би нови закон тај број додатно повећао.² Неки од критичара новог закона иду до тога да тврде како власти започињу изградњу турске верзије америчког НСА.

Критике новог закона стигле су и од дијела пословног свијета. Турска је земља са преко 75 милиона становника у којој 44% укупне популације користи интернет, земља која са својих 35 милиона корисника Фејсбука долази на 7. мјесто у свијету, а налази се и међу 10 земаља са највећим бројем корисника Твитера.³ Јасно је да иза ових бројева стоји велики бизнис који са опрезом гледа на потезе владе. Дио јавности очекивао је да ће турски предсједник Абдулах Гул, и сам ватрени корисник друштвених мрежа, одбити ставити потпис на нови закон. Међутим, након што је владајућа АК партија одлучила уважити неке од примједби на нови закон и дорадити га амандманима, предсједник је дао и свој потпис. То га је коштало барем 78 000 од његових 4 милиона сљедбеника на друштвеној мрежи Твитер.⁴ АК партија послала је пакет амандмана на закон којима је пристала изменити широко критициране одредбе о овластима Државне агенције о блокирању страница без судског налога те одредбе по којима ће се и податци о историји кориштења интернета појединих корисника моћи добити једино уз судски налог.⁵ Такођер, министар комуникација састао се и са представницима 3 највеће опозицијске партије у парламенту при чему је разговарано о овоме питању.

Овакав развој догађаја донекле је смирио унутарње критике у земљи док је украјинска криза одвратила пажњу турских западних савезника са ове теме. Земља је тако ушла у период ишчекивања предстојећих локалних избора у којима ће се показати колико је ова одлука владе, која је дио једне шире политике, успјела уродити плодом и колико је АК партија из сукоба са својим дојучерашњим савезницима изишла ослабљена или оснажена.

¹ We have made the Internet more humane, Аманда Поул, Today's Zaman, 22. фебруар 2014. (http://www.todayszaman.com/columnist/amanda-paul_340168_we-have-made-the-internet-more-humane.html)

² Mehmet Karli o turskom zakonu o internetu, AlJazeera Balkans, 06. фебруар 2014. (<http://balkans.aljazeera.net/video/mehmet-karli-o-turskom-zakonu-o-internetu>)

³ Turkey's Growing Internet Use, Натали Корни, 中央广播电视台-CCTV, 16. јануар 2013. (<https://www.youtube.com/watch?v=4COI9YdOM28>)

⁴ Turkish president loses Twitter followers after approving Internet bill, Today's Zaman, 19. фебруар 2014. (<http://www.todayszaman.com/news-339826-turkish-president-loses-twitter-followers-after-approving-internet-bill.html>)

⁵ Turkey's President ratifies controversial internet bill, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 19. фебруар 2014. (<http://www.trtenglish.com/en/newsdetail.aspx/en/newsDetail.aspx?HaberKodu=851cb970-012e-4325-bbdc-e90bac3ea621>)

ЈАКИ ЧИНЕ ОНО ШТО МОГУ, СЛАБИ ТРПЕ ОНО ШТО МОРАЈУ

Аутори: Милан Ранковић и Наталија Јовановић

НАТО агресија на Савезну Републику Југославију окончана је Кумановским споразумом који је потписан девог јуна 1999 године. Бомбардовање је трајало три месеца и резултирало са много цивилних жртава и уништеном инфраструктуром. Под изговором пацификације репресивног режима Слободана Милошевића и неуспелих преговора Срба и Албанаца у Рамбујеу, Србија је обогашена осиромашеним уранијумом. Милосрдни анђео није скинуо паучину с очију. Резолуцијом 1244 одређено је повлачење српских оружаних снага са Косова које је тако постало међународни протекторат. Како би смо разумели контекст бомбардовања морамо образложити неколико ствари. Ситуацију која је претходила акцији НАТО-а на суверену државу, морални аспект агента интервенције, нелегитимност интервенције имајући у виду прекршене норме међународног права, медијску пропаганду током интервенције и стање какво је сада.

Бивша Југославија је турсно геополитичко подручје прожето етнонационалистичким конфликтима. Након пада Берлинског зида започет је процес транзиције посткомунистичких држава ка демократском политичком дискурсу. Адвокат и правник Срђа Поповић, пишући за Пешчаник ситуацију коментарише: „(...)1991. Југославија се налазила при дну листе приоритета Стејт департамента. Било је то време великих превирања у свету. Крај Хладног рата, пад комунизма и уједињење Немачке били су несумњиво догађаји чији је епохални и глобални значај увелико надилазио ситничаве етничке размирице југословенских лидера.“ Етнонационалистичке тензије кулминирале су верским ратом у Босни који је довео до распада државе и увођења санкција Савезној Републици Југославији. Хиперинфлација је смањила привредну и економску активност, а новац се штампао са највећим апоенима икада у свету. Спољно политичка изолација додатно је ослабила СРЈ. Након тога 1995 године потписан је Дејтонски споразум којим је постигнут привидан мир. Тада је међународна заједница Милошевића видела као миротворца. Четири године касније, НАТО је прекршивши међународно правне норме започео бомбардовање СРЈ са циљем успостављања независне државе Косово на српској територији. Тиме су Сједињене америчке државе искористиле униполарни моментум да прикажу своју тврду моћ. Говорећи о НАТО агресији, бивши министар спољних послова СРЈ Живадин Јовановић сматра да *«најмоћније земље Запада, на челу са САД, напуштају међународни правни поредак успостављен на резултатима Другог светског рата, потискују систем и Повељу Уједињених нација и почињу да оружаном силом, грубим мешањем у унутрашње послове независних земаља, економским и финансијским уценама намећу правила понашања која одговарају искључиво њиховим империјалистичким интересима и циљевима. «Светске медији пренели су слике хаоса и разарања које су довољан показатељ демонстрације силе која је у овом случају надјачала право. Бомбардовање се могло схватити и као одговор НАТО алијансе на планирану операцију Војске Југославије и Српске полиције под*

именом потковица која се фокусира на протеривање албанског становништва са територије Косова.

Косовски Албанци су током осамдесетих година тражили признавање статуса народности у Југославији, а као одговор добили су репресивне мере званичног Београда. Током деведесетих година насилно им је укинута аутономија. На Косову су створене паралелне институције, Влада и Скупштина, које су 1991. године расписале референдум о независности. Албанско становништво се изјаснило за независност, створене су институције (школство, здравство, покрески систем) директно супродстављене званичним властима. 1994. Године формирана је ослободилачка војска Косова (ОВК) која предузима насилне акције према српском становништву. Сукоби ескалирају 1998. године у Косовски рат. Подаци о броју жртава још увек званично нису утврђени, али се процењује да је животе изгубило око петнаест хиљада људи. Влада Зорана Ђинђића 2001. године открива масовне гробнице код Батајнице, где је пронађено око хиљаду људи, многе још увек нису пронађене.

Срби су могли видети снагу и компаративну предност НАТО пакта. Крстареће ракете, носачи авиона лоцирани у Јадранском мору, касетне бомбе и невидљиви авиони. Гађани су цивилни и војни циљеви. Инфраструктура је била девастирана. Многи су изгубили своје најмилије. Чак су и недужна деца погинула. Шта су тада Срби осећали? Страх и зебњу за своју будућност. Огорченост из које произилази гнев. Неки су се окупљали на Бранковом мосту у Београду и певали носивши на леђима поруку *we are all targets*. Бомбардовање представља моменат када је степен националне кохезије био заиста велики. Српско реал социјалистичко наслеђе онемогућавало је изградњу кохерентне националне свести. НАТО агресија је схваћена као прилика да се очува косовски завет положен 1389 године. Документарац *Зашто?* премијерно приказан на сајту Русија данас поводом петнаест година од НАТО интервенције на конкретан начин кроз изјаве сведока и живу слику приказује цео ток бомбардовања. Звук сирена за ваздушну опасност враћа нас у прошлост. Филм нас подсећа на време хаоса и разарања. Отуда се у овај контекст уклапа реченица оца реализма Тукидида да јаки чине оно што могу а слаби трпе оно што морају. Неразумевање ситуације изродило је многе теорије завере, мржњу према западу и затвореност, али не може објаснити смрт недужних цивила. Страни званичници о жртвама бомбардовања често говоре као о колатералној штети. За разумевање моралног аспекта агента интервенције може да послужи концепт Келмана и Хамилтона – злочин послушности. Пилот стелт бомбардера преузима улогу војника са мисијом да уништи задати циљ. Ништа друго га не занима осим тога. Дехуманизоване жртве и цивилни циљеви постају легитимне мете, а одговорност се губи у дугом командном ланцу – од доносиоца одлуке до бомбардера.

Бивша тужитељка Хашког трибунала Карла дел Понте се у својим мемоарима осврнула на бомбардовање СРЈ 1999 године. «Немогуће је да је кориштење

тих бомби легално, тврдила сам. Неколико дана касније дошао је до мене Фенрицк са убједљивом правном документацијом која је показивала да је употреба касетних бомби легална. Такође ми је показао документа која потврђују да не постоји никакав уговор који забрањује кориштење пројектила са осиромашеним уранијумом. Моја Комисија никада није покренула генерално питање законитости употребе силе од стране НАТО-а против Југославије, јер чак и да се докаже нелегалност бомбардовања, та акција спада под такозвани "злочин против мира", што није у надлежности Суда."

Интервенција у СР Југославији унилатерално је спроведена без претходног консултовања са Саветом безбедности УН. Професор Факултета политичких наука Предраг Симић сматра да је НАТО овом мисијом покушао себе да дефинише у улози организације која делује изван оквира члана пет Варшавског споразума. Он додаје да је то интервенција против суверене, међународно признате државе без обзира каква је њена политика била. Тиме су њен легитимитет и легалитет доведени у питање. НАТО пакт је акцију сматрао друштвено оправданом из угла спречавања протеривања Албанца са Косова. Оваква ситуација показује да су одређена начела међународног права у колизији. Превасходно треба разјаснити да ли је интервенција спроведена у сврху очувања или у сврху наметања мира обзиром на различита правна тумачења. Социолог Лудгер Волмер сматра да у овом случају међународно право није било суштински изневерено, већ само формално у свом дословном смислу. НАТО пакт је извршио интервенцију над сувереном, међународно признатом државом где је Косово представљало интерни конфликт. Тиме је нарушен територијални интегритет Савезне Републике Југославије и њена аутономија. Овде се конфронтирају два начела повеље Уједињених нација обзиром на члан два у коме се наводи да ништа у овој повељи не овлашћује УН да се мешају у питања која се по суштини налазе у унутрашњој надлежности сваке државе. Тиме се спроводи очување мира. Постулат наметања мира одређен је у седмом поглављу ове повеље које се односи на принудне мере. Тако је НАТО на своју руку спровео принудне мере заобишавши Савет безбедности. Механизмама принуде НАТО је успео да пацификује Слободана Милошевића.

Медији имају важну улогу у креирању друштвене стварности. Сходно томе ћемо објаснити како су новинска и тв извештавања утицала на креирање слике о СРЈ. Југославија је представљена као диктаторска држава на челу са Слободаном Милошевићем. Писац Станко Церовић у својој књизи У канцама хуманиста каже: *у западним медијима, нарочито у изјавама британских политичара, сугерисало се да је почела велика чистка у Београду, да страда демократска опозиција. Стварана је слика пакленог режима, фашистичке атмосфере убијања. Немачки министар спољних послова Јошка Фишер говорио је о „новом Аушвицу“ на Косову, а министар одбране Рудолф Шарпинг о концентрационим логорима. Слику ситуације допуњују изјаве западних лидера који су посредством водећих медија говорили да: Србе треба бацити на колена; Срби тргују људским органима својих жртава како би обезбедили новац за свој рат; требало би ђаволски да бомбардујемо Београд; српска деца се више неће смејати. Из овога се може закључити због чега је одлука да Радио телевизија Београд као директни центар ширења Милошевићеве про-*

паганде постане легитимна мета. Бивши премијер Велике Британије Тони Блер је својевремено говорио: *те телевизијске станице су део апаратуре диктатуре и моћи Милошевића.*

У статусу кво, Косово је de facto али не и de iure призната држава. Српски званичници започели су имплементацију Бриселског споразума о нормализацији односа Београда и Приштине. То је био захтев Европске уније како би Србија започела процес преговора о чланству у ЕУ. Тиме се потврђује тежња НАТО пакта ка стварању независне државе Косово на српској територији. Драган Вукотић у свом тексту објављеном у Политици наводи да су Косово и Крим примери праксе у међународним односима која је 1999 године почела као маневар заобилажења правних норми али се на крају окренула против својих твораца. Отуда бивши немачки канцелар Герхард Шредер мења свој реторички курс изјављујући да је интервенција у Југославији била противправна. Бомбардовање СРЈ представља крај идеала америчке ексклузивности и ерозију либерално демократских принципа на којима је ова држава базирана. Интервенција НАТО-а представља модерну верзију немачког принципа под именом продор на исток (*Drang nach Osten*). У овом случају, НАТО је нападом на Југославију желео да се приближи Руској федерацији што се сада дешава у случају кризе у Украјини.

Стивен Лараби и Питер Вилсон у тексту писаном за амерички часопис Национални интерес сматрају да НАТО-у треба јужна стратегија. „У прве две деценије након хладног рата НАТО је преодоминантно гледао источно ка источној Европи, Украјини и Русији. Данас је све више увучен јужно ка Блиском истоку, Медитерану и Персијском заливу.“ Као разлог за то, Лараби и Вилсон наводе нове безбедносне изазове у том подручју. Они сматрају да је операција у Либији истакла значај задобијања шире политичке подршке за операције на Блиском истоку. Лараби и Вилсон закључују да НАТО треба наставити да пажљиво надгледа амбициозне војно модернизацијске планове Русије и одржава јаку моћ одвраћања на својој источној периферији.

Косовски Албанци су у знак захвалности Клинтоновој администрацији после Косовског рата једну улицу у Приштини назвали Булевар Била Клинтона где је сада и његов споменик. Клинтонова статуа у десној руци држи књигу на којој је угравиран датум почетка НАТО агресије 24.3.1999. Репрезентативан показатељ спреге тадашње америчке администрације и албанских тежњи за националном државом на српској територији. Како пише Драган Вукотић у тексту из дневног листа Политика: односи снага у међународним односима су променљива категорија и свако кршење успостављених норми понашања једног дана прети да се окрене у супротном смеру.

Председник Србије Томислав Николић је на Академији поводом 15 година од НАТО бомбардовања одржаној на Београдском Правном факултету рекао да кад се сеју бомбе, ту памети нема. Он је додао да човек од искона жели да живи у праведном друштву и да светске силе не уважавају стандарде на којима су уређени односи у свету. Србија жели да се договори, а не да се уклопи у стандарде окупатора, закључио је Николић. Подестимо, Србија је 2006 године постала чланица НАТО-вог програма партнерства за мир чији је циљ билатерална сарадња између индивидуалних Евро-атлантских држава партнера и НАТО-а.

Интервју са Ненадом Миљеновићем

У МЛАДЕ ИГРАЧЕ ТРЕБА ИМАТИ ПОВЕРЕЊЕ

Аутор: Милош Гарић

Ненад Миљеновић је међу најбољим младим кошаркашима Србије. Тренутно наступа за Мега Визуру, која је једно од најпријатнијих изненађења АБА лиге.

У интервјуу за Политиколог говорио је о успесима у млађим категоријама, пробоју до запажене улоге на кошаркашкој сцени Србије, проблемима са којима се млади играчи сусрећу као и о будућем одласку на НБА драфт.

Успеси у млађим категоријама најавили су да наша кошарка добија талентованог играча на позицији плејмејкера.

– Сребрна медаља са младом репрезентацијом на Европском првенству и освојена јуниорска Евролига са ФМП-ом су ми најлепша сећања која носим из млађих категорија. Ти успеси су ме најавили као играча који би могао имати запажену каријеру. Надам се позиву селектора Ђорђевића, дуг је пут испред мене. Кад год дошло у репрезентацију, биће одлично.

Након Железника уследио је прелазак у Партизан. Трансфер је износио 150.000 евра. Очекивања су била велика.

– Долазак у Партизан уследио је у незгодном тренутку. Вујошевић је отишао у ЦСКА, док су се од Владе Јовановића очекивали велики резултати. Није било простора за мене, али ни за друге младе играче. Не мислим да је Партизан грешка, једноставно конкуренција је била прејака.

Потрага за минутима настављена је у Радничком из Крагујевца.

– Очекивао сам да ћу играти више, тренер је више поверења имао у неке друге играче. Не могу рећи ништа лоше о Радничком. У Крагујевцу сам се осећао као код куће, све је било лепо осим минутаже.

У неколико година променио је четири клуба. Мега Визура је Ненаду омогућила да исказе свој таленат.

– Мега Визура за мене представља једно велико олакшање. Задовољан сам својим играма, вратила ми се жеља за тренингом и љубав према кошарци. То је клуб у којем играчи имају слободу да исказу своје могућности.

Мега је тим који наступа са више младих играча него сви остали тимови у Србији заједно. Проблеми са којима се млади играчи сусрећу су различити.

– Највећи проблем су буџети наших највећих клубова, који не дозвољавају тренерима да укажу шансу младим играчима. Други проблем је неповерење. Играч који промаши два шута у низу завршава на клупи. По томе се Мега Визура разликује од осталих, уколико неко погрешно добиће шансу да се исправи.

Његова очекивања од тима много су већа него на почетку сезоне.

– На почетку смо желели да изборимо останак у лиги. Како су долазиле нове утакмице, тако смо веровали да можемо више од предпоследњег места. Утакмица са Црвеном звездом у финалу домаћег купа нам је по-

казала да можемо изборити Еврокуп и високу позицију у домаћем шампионату.

Брзина, добар преглед игре и попуњена статистика његови су највећи квалитети. Ипак, Миљеновић је свестан својих недостатака.

– Највише могу напредовати у одбрани. Тренер Милојевић је најзаслужнији за мој променаји приступ у овом сегменту игре. Добра дефанзива ми даје самопоуздање за игру у нападу. Такође, много радим и на физичкој спремности, која је ствар доброг тренинга.

Млади плејмејкер поред европских кошаркаша прати и оне који играју у НБА лиги.

– Серхио Родригез је перфектан играч, уживање је гледати како разиграва саиграче. Наравно, поред њега ту је и наш Милош Теодосић, увек ме одушеви својом луцидношћу. Што се тиче НБА, више волим да пратим новије играче. Не пропуштам утакмице које играју Кајри Ирвинг и Стеф Кари.

Дотакли смо се и могућег изгледа кошаркашке репрезентације бивше СФРЈ.

– Као и у фудбалу, тим би изгледао застрашујуће. Свака од земаља бивше Југе има по неколико врхунских играча. Драгић, Бојан и Богдан Богдановић, Антић, Крстић, Теодосић и остали, сигурно би гарантовали висок пласман на сваком такмичењу. Било би интересно видети дуел СФРЈ и америчког Дрим тима.

Наредне сезоне ће уследити и одлазак на НБА драфт. Наш саговорник сматра да је тај тренутак још увек далеко.

– Одлуку ћу донети са својим менаџером. Следећи Драфт је за моје годиште излазни, што значи да клубови могу сами изабрати играча, без да ли се он пријавио. Немам омиљени тим у НБА, али ако бих бирао франшизу у којој бих играо, то би била Оклахома.

Као најлепши тренутак своје досадашње каријере издвојио је победоносну тројку са завршног турнира јуниорске Евролиге.

– То је дефинитивно најупечатљивији потез моје каријере. Можда звучи као фраза, али сваки дечак који почиње да тренира кошарку сања тренутак када даје тројку за победу. Срећан сам да сам то остварио већ на почетку своје каријере.

ЈЕВГЕНИЈ ПЉУШЧЕНКО

КРАЉ ЛЕДА ОТИШАО У ПЕНЗИЈУ

Аутор: Милош Живковић

Јевгениј Пљушченко, рођен је 3. новембра 1982. године у Солнечнију (СССР). Са четири године почео је да клиза. Као велики таленат, брзо је напредовао и већ са 15 година освојио је бронзану медаљу на Светском првенству у Минеаполису. Током своје каријере, неколико пута је био првак Русије, а седам пута првак Европе, три пута светски и два пута олимпијски шампион. Пљушченко је познат по својим комбинацијама 4,2,3 и 4,3,3, а посебно по тзв. Билмановој спирали коју ретко који мушки клизач може да изведе. Обожаваоци га неретко називају *краљем леда*.

Шампион и на леду и на бини

На такмичењу за песму Евровизије 2008. у Београду, руски представник Дима Билан је са нумером Believe (Веруј) остварио победу, а Јевгениј Пљушченко је био задужен за улепшавање кореографије. Наиме, он је на клизаљкама и на симулираном леду на подијуму клизао у ритму ове песме и показао умеће свог "заната" и изван званичних спортских такмичења.

На Зимским олимпијским играма у Сочију ове године, Пљушченко је освојио злато у екипној конкуренцији и, поред Јулије Липницке, био најзаслужнији за победу руског тима.

Непосредно пред почетак Олимпијских игара у Сочију, Пљушченко је најавио повлачење, а то је званично учинио још пре завршетка овог турнира. Наиме, после освојеног екипног злата, овај тридесетједногодишњи клизач, због повреде леђа није наступио у појединачној конкуренцији где је био главни фаворит за златну медаљу, што је изазвало шок и неверицу у Русији. Пљушченко је био вољан да наступи у том финалу, тренирао је колико је могао, али је повреда ипак била јача од жеље, због чега се овај руски шампион на емотиван начин извинио и опростио од руског аудиторијума, као и од љубитеља уметничког клизања широм света.

Пљушченко је до сада неколико пута најављивао повлачење и сваки пут би демантовао самог себе. Први пут је то урадио 2006. после освајања златне медаље на ЗОИ у Торину због проблема са повредама. Ипак, убрзо се вратио клизању, да би после Игара у Ванкуверу 2010. био одлучан у намери да напусти клизање. Међутим, пошто се следећа Олимпијада одржава у његовој домовини (недавно завршена Олимпијада у Сочију 2014.), одлучио је да наступи још само тада и да клизању дефинитивно каже „збогом“. Међутим, почеле су да круже гласине како је спреман да се подвргне разним операцијама како би поново могао да клиза. Уколико настави традицију, није искључено да ћемо га видети и на следећим ЗОИ у Пјонгчангу 2018. године, али како сам Пљушченко каже, тако нешто у овом тренутку делује и више него нереално.

Успеси и медаље

Освојене медаље

Такмичар **Русија**

Уметничко клизање

Олимпијске игре

Сребро	2002. Солт Лејт Сити	Појединачно
Злато	2006. Торино	Појединачно
Сребро	2010. Ванкувер	Појединачно
Злато	2014. Сочи	Екипно

Светско првенство

Бронза	1998. Минеаполис	Појединачно
Сребро	1999. Хелсинки	Појединачно
Злато	2001. Ванкувер	Појединачно
Злато	2003. Вашингтон	Појединачно
Злато	2004. Дортмунд	Појединачно

Европско првенство

Сребро	1998. Милано	Појединачно
Сребро	1999. Праг	Појединачно
Злато	2000. Беч	Појединачно
Злато	2001. Братислава	Појединачно
Злато	2003. Малме	Појединачно
Сребро	2004. Будимпешта	Појединачно
Злато	2005. Торино	Појединачно
Злато	2006. Лион	Појединачно
Злато	2010. Талин	Појединачно
Злато	2012. Шефилд	Појединачно

Добровољачке игре

Бронза	1998. Њујорк	Појединачно
Злато	2001. Бризбејн	Појединачно

ПОЛИТИКОЛОГ

РЕЧ УРЕДНИКА

Привржени патријархалним вредностима, традицији и сентиментализму, Срби се идентификују са лидером 1

IN MEMORIAM

Добрица Ћосић (1921-2014) 2

Сећање на Светлану Велмар Јанковић 3

ПОЛИТИЧКЕ СТРАНЕ

Култура као (ид)ентитет 4

Војна парада у граду на Ћетињи 5

СТУДЕНТСКИ СЕРВИС

Професионализам и новинарска етика су две најважније ствари у новинарској професији 6

Why the University of Belgrade is a top-notch institution? 7

У ЖУРБИ

Радио репортажа је изузетно комплексна и захтевна форма 8

Понос домовине 9

Мајкрософт преузима Нокију 10

Град светлости на длану 11

Када југоносталгија заголица сва чула 13

КУЛТУРНИ РЕПЕРТОАР

Новац је битан, али постоји много тога што је вредније од новца 15

Писање је нешто најдивније што човек може да ради после читања књига 16

Скривени знакови 17

Глума ми је дала слободу 18

Тридесет година невербалног Театра Мимарт 20

„Тешко ми је да радим нешто за шта мислим да није квалитетно” 22

„Не носим блато на својим ципелама, не пљујем испред себе” 23

„Најтеже ми је било да тумачим Раскољникова” 25

Књижевна критика књижевности за децу је занемарена и површна 26

ИЗА ЗАВЕСЕ

Колико имате килограма? 27

Усвојен контроверзни турски закон о контроли интернета 28

Јаки чине оно што могу, слаби трпе оно што морају 29

СПОРТ ПОИНТ

У младе играче треба имати поверење 31

Краљ леда отишао у пензију 32

Импресум

Главни и одговорни уредник: Милан Ранковић

Заменици уредника: Наталија Јовановић

Стални чланови редакције: Александра Катанић, Мина Димитровски, Мара Недељковић, Марија Тарбук, Звездана Бабел, Милош Живковић, Јована Миловановић, Андријана Величковић, Јована Драгојловић, Сандра Петровић

Спољни сарадници: Дуња Качаревић, Бојана Стојановић

Дописници: Софија Борковић (Журналист, Нови Сад), Душан Ковачевић и Милутин Вујичић (Журналист, Нови Сад), Мирко Савковић (дописник из Турске)

Графичко уређење: Лепосава Кнежевић

Редакција часописа Политиколог позива све који желе да пишу да нам се придруже!
Јавите нам се на мејл адресу casopis.politikolog@gmail.com